

Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 28 қаңтардағы N 3834 Жарлығына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы 1999 жылғы 7 қыркүйек N 206 Күші жойылды - ҚР Президентінің 2002.03.28. N 827 жарлығымен. ~U020827

Қ а у л ы е т е м і н :

1. Қазақстан Республикасы Президентінің "Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясын іске асыру жөніндегі шаралар туралы" 1998 жылғы 28 қаңтардағы N 3834 U983834_ Жарлығына (Қазақстан Республикасының ПУАЖ-ы, 1998 ж., N 2, 10-құжат) мынадай өзгерістер енгізілсін:

1) 1-тармақтың 3) тармақшасындағы "1998-2000 жылдарға арналған" деген сөздер "1999 жылдың екінші жартыжылдығы мен 2000 жылға арналған" деген сөздермен а у ы с т ы р ы л с ы н ;

2) 5 - т а р м а қ т а :
"және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1998-2000 жылдарға арналған

Іс-қимыл бағдарламасының" деген сөздер алынып тасталсын;

мынадай мазмұндағы абзацпен толықтырылсын:

"Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі Қазақстан Республикасының Президентіне Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылдың екінші жартыжылдығы мен 2000 жылға арналған Іс-қимыл бағдарламасының орындалу барысы туралы тоқсан сайын баяндап отырсын";

3) қосымшаға сәйкес көрсетілген Жарлықтың 3-қосымшасы жаңа редакцияда жазылсын.

2. Осы Жарлық қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Қазақстан Республикасының
Президенті

Қазақстан Республикасы
Президентінің
1999 жылғы 7 қыркүйектегі
N 206 Жарлығына
қосымша

Қазақстан Республикасы
Президентінің
1998 жылғы 28 қаңтардағы
N 3834 Жарлығына
N 3 қосымша

Қазақстан Республикасының Үкіметі

Қазақстан Республикасы Үкіметінің
1999 жылдың екінші жартыжылдығы мен
2000 жылға арналған іс-қимыл
бағдарламасы

Кіріспе

Осы Бағдарлама Қазақстан Республикасы Президентінің "Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясын іске асыру жөніндегі шаралар туралы" 1998 жылғы 28 қаңтардағы N 3834 Жарлығымен бекітілген 1999 жылғы 9 маусымдағы Қазақстан Республикасы Президентінде өткен Үкіметтің 1998-2000 жылдарға арналған іс-қимыл бағдарламасына өзгерістер енгізу қажеттігі туралы кеңестің N 01-9/7 Хаттамасының 3-тармағының 1-тармақшасына сәйкес әзірленді.

Соңғы бір жарым жылда елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына тікелей әсер еткен дүниежүзілік экономиканың даму тенденциясында түбегейлі өзгерістер орын алғаны ескеріле отырып, Қазақстан Республикасы Президентінің "Қазақстан-2030" Стратегиясында қойылған мақсаттар мен Республика Президенті 1999 жылғы 9 маусымдағы кеңесте айқындаған реформаларды дамытудың жаңа бағытынан туындайтын міндеттерді бағдар ретінде сақтай отырып, Үкіметтің 1998-2000 жылдарға арналған іс-қимыл бағдарламасының бөлімдерін пысықтаудың қажеттігі пайда болды.

Үкімет 1999-2000 жылдарға арналған қызметінің негізгі бағыттары ретінде: макроэкономикалық саясатты, оның ішінде дағдарысты тезірек еңсеруге және экономикалық өрлеуді қамтамасыз етуге бағытталған салық, бюджет, ақша-несие с а я с а т ы н т ү з е т у д і ;

реформаларды макроэкономика деңгейіне көшіруді;
аймақтарды бір тұрғынға арналған бюджеттік шығыстардың деңгейі бойынша теңестіруді және орталық пен аймақтар арасындағы тұрақты

фискальдық қатынастарға бірте-бірте көшуді;
мемлекеттік меншікті жекешелендіру бағдарламасын іске асыруды және
мемлекеттің қалған активтерін тиімді басқаруды;
1999 жылы банкроттыққа жататын дәрменсіз агроқұралымдардың
банкроттығы жөніндегі жұмыстарды аяқтауды;
мерзімі өткен кредиторлық берешектер проблемасын реттеуді;
қолайлы макроэкономикалық жағдайлар, оның ішінде экономиканың нақты
секторын дамытуды ынталандыратын ақша-несие саласында, туғызуды;
басым бағдарламалардың негізінде барлық деңгейдегі бюджеттерді
қ а л ы п т а с т ы р у ғ а к ө ш у д і ;
жұмыспен қамтылмаған халықты қоғамдық жұмыстар жүргізуге тартуды
ж а н д а н д ы р у д ы ;
жұмыспен қамтудың аймақтық проблемаларын шешуде жергілікті атқарушы
органдардың рөлін арттыруды;
зейнетақылық жинақтаулардың сақталуын одан әрі қамтамасыз ету және
жинақтаушы зейнетақы қорларының банкроттығын болдырмау мақсатында
олардың жұмыс істеуінің нормативтік құқықтық базасын жетілдіруді;
табиғи монополияшыларды белсенді монополиясыздандыру мен қайта
қ ұ р ы л ы м д а у д ы ;
денсаулық сақтау мен білім беруді қайта құрылымдау реформасын;
оралымды және байыпты валюталық саясатты;
жеке және заңды тұлғаларға салық салу; қызмет түрлерін лицензиялау
салаларындағы заңдарды жетілдіруді;
елдің банк жүйесінің орнықтылығын қамтамасыз етуді және қазақстандық
банктердің нақты сектордың субъектілерін несиелендіруін кеңейту үшін
тартымды жағдайлар жасауды айқындады.

Бағдарлама агроөнеркәсіп кешенінің салаларын дамытуды қамтамасыз ету
үшін экономикаға инвестициялар тарту, импортты алмастыру саясатын жүргізу
және отандық өндірушілерді бейадал бәсекелестіктен қорғау, өнімдердің
номенклатурасын кеңейту және дүниежүзілік рыноктарға экспортты ұлғайту,
сондай-ақ әлеуметтік көмектің бәсірелік дәрежесін арттыру үшін жағдай
ж а с а у д ы м а қ с а т т ұ т а д ы .

Үкімет Бағдарламаны әзірлеу кезінде экономикалық және әлеуметтік
саясатты қалыптастырудың мынадай принциптерін:

макроэкономикалық тұрақтылыққа арналған бағытты жалғастыруды және
ағымдағы операциялар есебінің тапшылығы мен мемлекеттік бюджеттің
тапшылығын дәйекті төмендетуді;
экономиканың нақты секторын сауықтыруды;
жеке сектордың экономикадағы рөлі мен мәнін күшейтуді, шағын

кәсіпкерлікті қолдау мен қорғауды, бәсекелес ортаны дамытуды;
жасалған барлық келісімдер мен алынған міндеттемелерді сақтауды;
экономикалық және әлеуметтік тиімділік принциптерінің орынды үйлесуін,
әлеуметтік саясатты, ең алдымен кедейлікпен және жұмыссыздықпен күрес
мәселелерінде, күшейтуді;

қоршаған орта және салауатты өмір салты мәселелеріне назар аударуды
күшейтуді мемлекеттік қызмет реформасын және сыбайлас жемқорлықпен
күресті;

стратегиялық жоспарлау мен бюджеттік бағдарламалау әдістерінің негізінде
экономикалық реформаны басқару жөніндегі жұмыста жүйелік қадамдарды
қамтамасыз етуді;

Үкімет мүшелерінің дербес жауаптылығы мен жіті жолға қойылған
ведомствоаралық үйлестіруді басшылыққа алды.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қызметі алдағы кезеңде мынадай
бағыттарды:

ұлттық қауіпсіздіктің саяси-құқықтық негіздерін нығайтуды;
экономикалық өрлеуге қол жеткізуді;
әлеуметтік дамуды, оның ішінде білім беру мен денсаулық сақтауды
қаржыландырудың ашық және тиімді жүйелерін құруды;
энергия көздерін дүниежүзілік рынокқа жеткізудің сызбаларын айқындауды,
құрылыс жобалауды бастауды және оның жекелеген учаскелерінде жұмыстарды
аяқтауды;

көлік пен коммуникациялардың халықаралық сауданы дамытуды қамтамасыз
ететін шешуші объектілерін қайта жаңартуды және құрылысын салуды;
орталық және жергілікті атқарушы органдардың құрамы мен құрылымын
нақтылауды іске асыруға бағытталатын болады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің осы іс-қимыл бағдарламасында қойылған
мақсаттар мен басты міндеттерді іске асыруға бағытталған негізгі іс-шаралардың
кешені баяндалады.

1. Ұлттық қауіпсіздік

Ұлттық қауіпсіздіктің 1999-2000 жылдарға арналған негізгі міндеттері
теңдестірілген, көп тармақты сыртқы саяси бағытты жүргізу жолымен егемендік
пен аумақтық тұтастық нығайту, Орталық Азия аймағында тұрақтылықты ұстап
тұру және Қазақстанның төңірегінде бейбітшілік белдеуін кеңейту болып
табылады.

Үкіметтің саясаты ұлттық мүдделерді сақтауға және қорғауға бағытталатын
болады.

Ұлттық қауіпсіздікті (геосаяси, экономикалық, әскери және ақпараттық аспектілерді) нығайту жөніндегі шаралар қазіргі заманғы әлемдік ақиқаттарға барынша жақындастырылатын болады.

Ой-ниет. Оралымды сыртқы саясатты жүргізудің, экономикалық саясатты жүргізу кезінде ұлттық мүдделерді сақтаудың, мемлекеттік ақпараттық ресурстарды қорғауды және бақылауды қамтамасыз етудің есебінен ұлттық қауіпсіздікті нығайту.

Үкіметтің іс-қимылы. Сыртқы саясат саласында негізгі тегеурін тату көршілік қарым-қатынастарды ұстап тұруға және нығайтуға, аймақтық ынтымақтастықты тереңдетуге және халықаралық қоғамдастықтың аймақта тұрақтылықты сақтауға мүдделілігін арттыруға жасалатын болады.

Азиядағы өзара іс-қимыл мен сенім шаралары жөніндегі кеңесті шақыру, "Бейбітшілік жолындағы әріптестік" бағдарламасының шеңберінде байланыстарды кеңейту Қазақстанның мемлекеттік шекарасын, бірінші кезекте Өзбекстан Республикасымен және Ресей Федерациясымен, лимитсіздендіру жөніндегі жұмыс жандандырылады. ТМД елдерімен, "4+N" Шарты мемлекеттерімен, Орталық Азия Одағының мүшелерімен, аса ірі халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық жалғастырылады.

Үкімет, сондай-ақ Каспий шельфінің ресурстарын игеру мақсатында экспорттық мұнай және газ құбырларының құрылысын салуды жандандырмақ, Каспий теңізінің құқықтық мәртебесін реттеу жөніндегі келіссөздерді жалғастырмақ ниетте.

Үкімет сыртқы саяси аспектіні нығайтумен қатар мемлекеттік активтерді басқаруды жақсарту, табиғи ресурстарды тиімді пайдалану жөніндегі бақылауды күшейту және елдің қаржылық қауіпсіздігін нығайту жөнінде шаралар қабылдайтын болады.

Алдағы кезеңде әскери қауіпсіздікті нығайту әзірленіп жатқан ұлттық қауіпсіздік тұжырымдамасы мен қазіргі заманғы әскери-саяси жағдайды, мемлекеттің экономикалық мүмкіндіктерін және әскери реформаны жүзеге асырудың басталуын ескеретін Қазақстанның жаңа әскери доктринасының шеңберінде жүзеге асырылады.

Бұдан басқа "әзірлеу-жобалау-дайындау" тұйық циклды ғылыми-өндірістік бірлестіктерді құру үшін және Қарулы Күштерді отандық өнімдермен қамтамасыз етудің деңгейін арттыру мақсатында қорғаныстық-өнеркәсіп кешенін қайта құрылымдау және дамыту жөнінде шаралар қабылданатын болады.

Сонымен қатар келісім-шарттық және балама әскери қызметке кезең-кезеңмен көшудің заңдық базасын жасау ісі алда тұр.

Бұрынғысынша әскери білімнің ұлттық жүйесін дамытуға баса көңіл бөлінетін болады. Бұл міндетті шешуде Қарулы Күштер Әскери академиясына

жетекші рөл бөлінген. Одан басқа, Қарулы Күштер мен әскери ғылымды дамыту үшін кадрлар даярлаудың бағдарламасы әзірленеді.

Елдің ақпараттық қауіпсіздігін нығайту мақсатында ұлттық криптографиялық қызметтің жұмыс істеуі қамтамасыз етілетін және мемлекеттік басқарудың ұлттық геоақпараттық жүйесін құрудың негізі қаланатын, үкіметтік байланыс жүйесін техникалық қайта жарақтандыру жүргізілетін және ақпараттық ағымдарды одан әрі мемлекеттік реттеу қамтамасыз етілетін, сондай-ақ елдің интеллектуалдық әлеуетін сақтау және дамыту жөніндегі шаралар айқындалатын болады.

2. Ішкі саяси тұрақтылық және қоғамды топтастыру

Ішкі саяси тұрақтылықты ұстау кез келген мемлекеттің Стратегиялық жоспарларын іске асырудың міндетті шарты болып табылатындығы біздің елімізде де ішкі саяси тұрақтылықты қамтамасыз етуге бағытталған шаралардың кешенін жасаудың және іске асырудың қажеттілігіне негіз болды.

Ой-ниет. Әлеуметтік шиеленісті төмендетудің, қоғамды қылмыстылық жайлауына қарсы іс-әрекет жасаудың және халықпен белсенді ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізудің есебінен ішкі саяси тұрақтылық пен қоғамды топтастыру.

Үкіметтің іс-қимылы. Негізгі міндеттер зейнетақыларды, жәрдемақыларды және мемлекеттік мекемелерде жалақыны уақтылы және толық төлеуді қамтамасыз ету, сырт әлемге ақпараттық ашықтық жағдайында ақпараттық тәуелсіздікке қол жеткізу болып табылады.

Бұдан басқа, Үкімет конституциялық құрылым мен қоғамдық-саяси жүйені өзгертуге бағытталған кез келген әрекеттің жолын кеспек, сондай-ақ ықтимал этникааралық қақтығыстардың алдын алмақ ниетте.

Қылмыстың өсуіне қарсы әрекет жасау және құқық тәртібін нығайту мақсатында:

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің 1999-2000 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы іске асырылады және жедел-іздістіру қызметін жақсарту жөніндегі іс-шаралардың кешені жүзеге асырылады;

"1999-2000 жылдарға арналған есірткі таратуға қарсы іс-қимылдың кешенді шаралары" мақсатты бағдарламасы іске асырылады;

құқық қорғау органдары реформаланады, ал олардың күштері мен құралдарының бір бөлігі экономикалық қылмыс пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті жандандыру үшін қайта бөлінеді;

жергілікті атқарушы органдардың ішкі істер органдарының жергілікті

бюджеттердің қаражаты есебінен қаржыландырылатын бөлімшелерін құру және жасақтау мәселелеріндегі өкілеттігі кеңейтіледі;
ұйымдасқан қылмысқа қарсы күрестің заңдық базасы әзірленеді.

Бұдан басқа, республиканың облыс орталықтары мен ірі қалаларында бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған адамдарды әлеуметтік бейімдеу және оңалту мекемелері құрылатын болады.

Халықпен ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізудің шеңберінде орталық және жергілікті мемлекеттік органдар басшыларының көпшілік алдында және бұқаралық ақпарат құралдарында сөз сөйлеу практикасы жалғастырылады.

3. Экономикалық өрлеу

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ұлттық Банкі тұрақты экономикалық өрлеу үшін қолайлы макроэкономикалық жағдайларға қол жеткізу мақсатында экономиканы ақша-несиелік, бюджеттік және салықтық реттеудің әдістерін күшейтпек ниетте. Бұл жағдайда Үкіметтің негізгі міндеті маңызды макроэкономикалық өлшемдер - теңгенің айырбас бағамының, инфляцияның, мемлекеттік бюджет тапшылығы мен елдің төлем балансының тапшылығы деңгейлерінің тепе-теңдігін сақтау болады. Нақты секторды сауықтыру жөнінде шаралар қабылданады. 2000 жылдың аяғында экономикадағы негізгі құрылымдық өзгерістерді аяқтау ұйғарылып отыр, жеке сектордың ІЖӨ-дегі үлесінің өсуі жалғастырылады, өндірісті одан әрі диверсификациялау үшін негіз қ а л а н а т ы н б о л а д ы .

3.1. Ақша-несие саясаты және инфляция қарқынын төмендету

Ой-ниет. Ақша-несие саясаты 2000 жылдың аяғына дейінгі кезеңде дүниежүзілік қаржылық дағдарыстың ұлттық экономикаға, зардабын жоюға елдің төлем балансының жай-күйін ескере отырып инфляцияның өсуін ұстап тұруға және өндірістің өсуін жаңартуға бағытталатын болады. Табысты іске асырудың негізгі шарттары тұтастай алғанда қаржы жүйесін сауықтыру: қаржы рыноктарын дамыту, банк жүйесінің сенімділігін одан әрі арттыру, кредиторлық берешектің проблемасын реттеу және борыштық міндеттемелерді мінсіз атқарудың тетігін жасау болуы тиіс. Нақты секторды несиелендіруді кеңейту жөнінде шаралар қабылданатын болады.

Үкіметтің іс-қимылы. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ұлттық Банкі экономикалық өрлеудің орнықты қарқынына қол жеткізу мақсатында инфляцияның деңгейін бірте-бірте төмендетпек, төлем балансының оң сальдосын қалыптастыруға ұмтылу ниетінде.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ұлттық Банкі ақша-кредит саясатын тиімді іске асыру үшін реттеуіштер мен индикаторлар жүйесін: бастапқы және нақты проценттік ставкаларды, бастапқы және нақты валюталық бағамның серпінін, экспорт пен импортқа арналған дүниежүзілік бағаны, түрлі қаржы құралдарының оралма кірістілігін белсенді қолданатын болады.

Ақша-несие саясатының құралдарын пайдалануды жетілдіруге, банкті қадағалауға, ішкі қаржы рыноктарын қалыптастыру және оны одан әрі дамыту үшін қолайлы жағдай жасауға көбірек көңіл бөлінетін болады.

Еркін өзгермелі айырбас бағамының режимін сақтау кезінде теңге бағамы ауытқуының серпіні ұдайы қадағаланып отыратын болады, валюта ағындарын бақылау күшейтіледі және валюталық тәуекелдерді сақтандыру жүйесін белсенді енгізу және пайдалану жөнінде шаралар қабылданады, төлем балансының жай-күйін талдау және болжамдау жөніндегі жұмыс жақсартылатын болады.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің валюта рыногындағы қызметі шектелетін және айырбас бағамының күрт ауытқуын бәсеңдетуге, сондай-ақ ұлттық валютаны жаппай алыпсатарлықтан қорғауға және алтын-валюта активтерін толықтыруға бағытталатын болады. Ұлттық Банктің ақша агрегаттарының жай-күйіне, ағымдағы банктік өтімділікті реттеуге және қаржылық тұрақтылықты ұстап тұруға әсер ететін негізгі құралдары ашық рынок операциясы мен сыйақының (мүдденің) ресми ставкаларын реттеу болады.

Жиынтығында, ақша-несие саясатының аталған шаралары және Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ұлттық Банкінің қызметі ішкі жинақтарды көбейтуге және оларды ұтымды орналастыруға, теңге бағамының орнықты серпінін қамтамасыз етуге септігін тигізуі және ақша агрегаттары өсуінің белгіленген бағдарларына сәйкес келуі тиіс.

Алдағы кезеңде банктік және банктік емес қаржы ұйымдарының қызметін реттейтін нормативтік құқықтық базаны жетілдіру жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады.

Банк жүйесін одан әрі нығайту және жұмылдыру, бірте-бірте банк қызметінің халықаралық стандарттарына көшу арқылы банктерді капиталдандыру және олардың қаржылық тұрақтылығы деңгейін арттыру және банктік қадағалаудың жаңа құралдарын қолдану жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады. Банктерден басқа, қаржылық қызметтер көрсету рыногында ломбардтар, несиелік серіктестіктер, брокерлік фирмалар, лизингтік және сақтандыру компаниялары, жинақтаушы зейнетақы қорлары және активтерді басқару жөніндегі компаниялар сияқты ұйымдар белсенді іс-әрекет жасайтын болады.

Түрлі нысандардағы банктердің халықтың депозиттерін сенімді орналастыруына және оларды ұжымдық сақтандырудың банкаралық жүйесін

құруды дамытуға ерекше назар аударылады. Ақша-несие саясатының дәстүрлі құралдарын пайдалану, банк қадағалауын жетілдіру, жаңа қаржы құралдарын дамыту, ішкі қаржы рыноктарын қалыптастыру және дамыту үшін қолайлы жағдай жасау ішкі жинақтарды өсіруге және оларды ұтымды орналастыруға ықпал ететін болады.

3.2. Салық және бюджет саясаты

Ой-ниет. Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясын іске асыру мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі экономикалық саясаттың елдің экономикалық өрлеуі стратегияларының негізгі принциптеріне, мақсаттарына және басымдықтарына жауап беретін экономикалық саясаттың басқа да бағыттарымен тығыз өзара байланыста дәйекті салықтық және бюджеттік саясат жүргізбек ниетте. Салық және кеден саясатының негізгі мақсаты республиканың халқы мен шаруашылық жүргізуші субъектілеріне салық ауыртпалығының ұтымды деңгейін жасау жағдайында мемлекеттік бюджетке түсімнің түсуін барынша арттыруды қамтамасыз ету, сондай-ақ салық салу базасын кеңейту үшін жағдай жасау болып табылады. Бюджет саясаты мемлекеттік міндеттемелердің нақты деңгейіне қол жеткізуге және экономиканың нақты секторын дамытуды ынталандыруға, экономиканың нақты секторын сауықтыру жағдайында бюджеттің басқарылатын тапшылығын сақтау мақсатында мемлекеттік шығыстарды қатаң шектеуге бағытталады.

Үкіметтің іс-қимылы. Үкімет бюджеттің тапшылығын жабу мақсатында қаржыландырудың инфляциялық емес көздерін пайдалануды жалғастыратын болады. Сырттан қарыз алудың оңтайлы стратегиясын жасау және мемлекеттік борышты басқару жүйесінің өзін жетілдіру жөніндегі жұмыс күшейтіледі. Атқарушы өкіметтің орталық және жергілікті органдарының рөлін арттыру және жауаптылығын күшейту жөнінде шаралар қабылданады. Өкіметтің орталық және жергілікті атқарушы органдарының арасында өкілеттіктерді бөлу арқылы мемлекеттік қызметті реформалау жалғастырылатын болады.

Мемлекеттік бюджеттің қаражатын бөлу мен пайдаланудың тиімділігін арттыру мақсатында қаржылық бағдарламалау әдістері енгізіледі, бюджеттік процесс пен мемлекеттік қаржы саласындағы заңдар жетілдіріледі. Бюджеттердің араларындағы қатынастарды реформалау жалғастырылады.

Мемлекеттік бюджеттің қаражатын жұмсаудың негізгі басымдықтары бұрынғысынша мемлекеттік борышқа қызмет көрсету жөніндегі міндеттемелерді орындау, әлеуметтік сипаттағы шығыстарды ұтымды қамтамасыз ету және Мемлекеттік инвестициялар бағдарламасы болады. Мемлекеттік бюджет қаражатының жұмсалуды бақылау жүйесіне ерекше назар аударылады.

1999 жылы барлық деңгейдегі бюджеттердің шығыстарын оңтайландыру бағыттарының бірі мемлекеттік сатып алу жүйесінің нормативтік құқықтық базасын жетілдіру болады.

Бұл ретте мемлекеттік сатып алу жүйесінде отандық тауар өндірушілерді қолдауға маңызды орын беріледі. Барлық мемлекеттік сатып алулар тендерлік негізде, қазіргі уақытта Қазақстанда өндірілмейтін және өндірісін жолға қою таяудағы болашақта біздің елімізде мүмкін емес немесе экономикалық жағынан орынсыз тауарлар мен қызмет көрсетулерді қоспағанда, жергілікті өндірушілерден ғана жүргізіледі. Мемлекеттік сатып алуға қатысушылардың Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңдарын сақтауын бақылау күшейтіледі.

Мерзімі өтіп кеткен кредиторлық берешектер проблемасын реттеуге және борыштық міндеттемелердің нақты атқарылуының тетігін құруға ерекше назар аударылатын болады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі ұзақ мерзімді басымдықтар мен мақсаттарды да, сондай-ақ ағымдағы сәттің міндеттерін де ескере отырып теңестірілген салық-бюджет саясатын жүргізеді.

Республиканың салық және кеден органдарының мемлекеттік бюджет кірістерінің жоспарын орындау және салық өрісін кеңейту үшін қолайлы орта құру жөніндегі негізгі миссиясын іске асыру мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің алдағы кезеңдегі салық саясатының басымдықты бағыттары:

қолданылып жүрген салық заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу арқылы фискальдық саясатты жетілдіру;

республикалық та, сондай-ақ аймақтық та маңызы бар ірі салық төлеушілердің мониторингінің электрондық жүйесін енгізу;

патенттік тетіктерге көшу принциптерін іске асыру арқылы ресми экономиканың өрлеуі үшін, әсіресе шағын бизнес саласында, жағдай жасау;

салық және кеден органдары жұмысының автоматтандырылған және телекоммуникациялық жүйелерін енгізу;

акцизделетін өнімдер бойынша, оның ішінде алкогольді өнімдерді, бензинді және дизельдік отынды өндіруді және олардың айналымын мемлекеттік реттеу туралы заңдар қабылдау және іске асыру арқылы, салық түсімдерінің толық түсін қамтамасыз ету;

салық салынатын базаны кеңейту және өндірістік емес төлемдерді жинаудың тиімділігін қамтамасыз ету болып табылады.

Салық заңдарын жетілдіру жөніндегі іс-шараларды іске асыру салық салуды едәуір оңайлатуға, сондай-ақ отандық тауар өндірісін, оның ішінде машина жасау, жеңіл өнеркәсіп, химия кәсіпорындары мен мұнай химия өнеркәсібі,

шаруа қожалықтары саласында, дамытуды ынталандыруға бағытталған.

Салық кодексінің іс жүргізу ережелеріне түзетулермен салық салудың негізгі принциптерінің және тексерулер жүргізудің тәртібі заң жүзінде бекітілетін, фискальдық органдар мен салық төлеушілердің арасындағы өзара қатынас нақты реттелетін болады. Өзгерістермен салық заңдарында шегеріп қалуға жатқызылған амортизациялық аударымдарды айқындау үшін негізгі қаражаттың топтары қайта қаралатын және кеңейтілетін болады.

Қосылған құнға салынатын салық бойынша өзгерістердің блогында салық заңдарына тікелей қолданылатын норма ретінде қосылған құнға салынатын салық жөніндегі жетілдірілген нұсқаулықтың барлық негізгі ережелерін енгізу көзделетін болады. Сондай-ақ Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдерімен қарым-қатынаста қосылған құнға салық салу мәселелерінде халықаралық стандарттарға көшудің тетігі әзірленеді.

Жұмыс істемейтін заңды тұлғалар бойынша жұмыс пен жалған банкроттықтың алдын алу "Банкроттық туралы" Z970067_ Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізумен бекемделетін болады.

Алкогольді өнімдерді, бензинді және дизельдік отынды мемлекеттік реттеу туралы заңдарды қабылдау акцизделетін өнімдерді өндіруді және олардың айналымын қатаң бақылауды жолға қоюға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасының резидент еместерін салық органдарына өтініш жасауының және оларды табыс салығын төлеуден босату ставкаларды төмендету және төлем көзінен ұсталған салықты қайтару туралы өтініштерін қараудың тәртібін белгілейтін Қосарланған салық салуды болдырмау туралы конвенцияны қолдану жөніндегі арнаулы нормативтік құқықтық акті әзірленеді. Сондай-ақ уағдаласушы мемлекеттермен ақпарат алмасудың тәртібі мен Конвенцияның ережелері бойынша өзара келісудің рәсімдері әзірленетін болады.

Салық және кеден қызметтерінің жұмысын автоматтандыру ақпараттарды алу және өңдеу процестерін барынша жеделдетуге мүмкіндік береді, фискальдық органдардың, қазынашылықтың, Зейнетақы төлеу жөніндегі мемлекеттік орталықтың, банк құрылымдарының өзара байланысының интеграцияланған жүйесін құруға жәрдемдесетін болады. Бұл ретте экономикалық және қаржылық ақпараттардың пайда болатын орталықтандырылған деректер базасы мемлекеттік реттеу мен бақылауды оңтайландыру процесін қажетті ақпараттық компоненттермен қамтамасыз етеді.

Республиканың ірі кәсіпорындарынан бастап аймақтық маңызы бар шаруашылық жүргізуші субъектілерге дейін жүйелі түрде қамти отырып, ірі салық төлеушілердің мониторингінің электрондық жүйесін енгізу салықтық түсімдерді бақылауға жаңа автоматтандырылған қадамдар жасау элементтерінің

б і р і

б о л а д ы .

Бюджеттік түсімдерді талдау мен болжамдаудың, салықтық методологияларды айқындаудың маңызды міндеті мүмкін бәсекелестік қабілеті бар отандық тауар өндірушілерге салықтық ауырлықты төмендетуді қамтамасыз етуге және қазақстандық кәсіпорындардың экономикалық көрсеткіштерінің өсуін ынталандыруға қабілетті резервтерді айқындау болып табылады. Бұл міндетті шешуге салықтық базаны кеңейту және өндірістік емес төлемдер алымының тиімділігін арттыру септігін тигізе алады. Алдағы кезеңде аталған саладағы жүйелі қадамдарды жасауға және іске асыруға айрықша көңіл бөлінетін болады. Оған салық төлеушілердің бірыңғай ұлттық тізілімін жасау және енгізу, сондай-ақ өндірістік емес төлемдер алымының әдістемесі мен ставкаларын жетілдіру жөніндегі қызметтерді нақты ведомствоаралық үйлестіру септігін т и г і з е д і .

Кедендік әкімшіліктендірудің сапасын арттыру кедендік жүктердің қозғалысы мен жеткізілуіне нақты бақылау жасау экспорттық-импорттық ағындар бойынша деректердің мамандандырылған базасын жасау арқылы кеден органдарының жұмысын ұйымдастырудың бірыңғай автоматтандырылған жүйесін қолдануға енгізумен қамтамасыз етіледі.

Бұқаралық ақпараттың баспасөз, теледидар және радиохабарын тарату құралдарын барынша тарта отырып салық мәдениетін қалыптастыру жөніндегі жұмысты жандандыру салық қызметі мен салық төлеушінің арасындағы өзара іс-қимылдың сапалық жағынан жаңа жүйесін құрудың маңызды элементі болады.

3.3. Инвестициялық ахуалды жақсарту

Ой-ниет. Үкімет озық құрылымдық ілгерілеулерді қамтамасыз ету және қазақстандық экономиканы жетілдіру елдің экономикалық өсуінің орнықты қарқынына қол жеткізу мүддесінде тікелей инвестициялардың ағынын өсіруді және мемлекеттік инвестицияларды ұтымды пайдалануды көздеп отыр.

Үкіметтің іс-қимылы. Үкіметтің алдағы кезеңге арналған іс-қимылының негізгі бағыттары инвестициялық ахуалды жақсарту, шетелдік инвестицияларды тартуды жандандыру, ішкі инвестицияларды жұмылдыру, тікелей инвестицияларды мемлекеттік қолдау жүйесін жетілдіру, инвестициялық белсенділіктің өсуінің нақты түпкі нәтижелеріне қол жеткізу болады.

Экономиканың басым секторларында тікелей инвестицияларды ынталандыруға, жер қойнауын пайдалану саласында тікелей инвестицияларға жәрдемдесуге инвесторлардың заңды құқықтарын қорғауға, шетелдік ұйымдармен бірлесіп реттеуші және саяси тәуекелдерді жабу кепілдігінің тетігін

әзірлеуге бағытталатын тікелей инвестицияларды мемлекеттік қолдау жүйесін жетілдіру жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады.

Үкімет мемлекеттік инвестициялар саласында іріктеу рәсімдерінің ашықтығы қамтамасыз етілуі жағдайында мемлекеттік инвестициялар бағдарламаларының құрамына өтініш жасалған жобаларды дайындауға, талдауға және іріктеуге қойылатын талаптарды көтермек және реттемек ниетте.

Мемлекеттік инвестициялар бағдарламаларын қаржыландырудың көлемдері үкіметтік және Үкімет кепілдендірген Р990702_ 10 жылдық кезеңге арналған қарыз алудың бекітілген бағдарламасымен және тиісті жылға арналған республикалық бюджетпен қатаң байланыстырылатын болады.

Мемлекеттік инвестициялау саласындағы негізгі міндет шектеулі мемлекеттік және мемлекет тартатын қаражатты экономиканың басым секторларына ұтымды және тиімді инвестициялауға қол жеткізу.

3.4. Сыртқы сауда саясаты

Ой-ниет. Алдағы кезеңге арналған сыртқы сауда саясаты отандық өндірушілерді қорғаудың және қазақстандық тауарлар мен қызмет көрсетулердің сыртқы дүниежүзілік рынокқа енуіне жәрдемдесудің қажеттілігіне сүйене отырып құрылады.

Үкіметтің іс-қимылы. Отандық өндірушілерге зиян келтіретін және тауарлардың импортын реттеудің тарифтік және тарифтік емес шаралары мен олардың ішкі рыноктағы тапшылығына жол бермеу мақсатында тауарлардың экспорты бойынша уақытша шектеу шараларын енгізу;

экономикалық орындылық мақсатына сүйеніп екі жақты негізде еркін сауда режимінен уақытша алуларды; уәкілеттік берілген орган жүргізген талқылаулардың нәтижелері бойынша демпингке қарсы, өтемақылық және қорғау шараларын енгізу. Ішкі рынокта отандық тауарларды өндірушілер үшін тең бәсекелестік жағдай жасау;

Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының, Кеден одағының, Орта Азия экономикалық одағының және экономикалық ынтымақтастық ұйымдарының шеңберінде рынокқа бірдей қол жеткізу және отандық өндірушілердің шығасыларын төмендету мақсатында табиғи монополияшылардың қызмет көрсетулері мен тауарларына арналған тарифтерді келісу;

ішкі және сыртқы сауданың ақпараттық, нормативтік құқықтық базаларын жетілдіру. "Сауда туралы" Қазақстан Республикасының Заңын, сауданың нормативтік ережелерін, сауда саласындағы халықаралық келісімдер мен конвенцияларды бекіту және оларға қосылу;

отандық өнімдердің кең ауқымды жарнамалық науқандарын өрістету арқылы

отандық тауар өндірушілерді қолдаудың ұлттық идеяларын жариялау ұйғарылып
о т ы р .

Алдағы кезеңде экспортқа бағытталған өндірісті дамыту оларды жаңа рыноктарға шығарудың есебінен дәстүрлі тауарларды сатудың көлемдерін арттыру экспорттың экономикалық тиімділігін көтеру және құрылымдарын жақсарту, қазақстандық өнімдердің дүниежүзілік және ішкі рыноктардағы бәсекелестік қабілетін көтеру сыртқы сауданың қаржылық, көліктік және ақпараттық инфрақұрылымдарын дамыту көзделіп отыр.

Қазақстан Республикасының Үкіметі жоғары қосылған құны бар өнімдердің экспортын несиелендірудің және сақтандырудың тетіктерін қалыптастырудың
н е г і з і н қ а л а й д ы .

Бұл бағытта қазақстандық экспорттаушылардың дүниежүзілік рынокқа шығуын жеңілдету мақсатында экспорттық-импорттық сақтандыру құрылымдарын несиелендіруді дамыту және құру, сондай-ақ жекелеген елдер мен аймақтарға қатысты іріктемелі сыртқы экономикалық саясат жүргізу
к ө з д е л і п о т ы р .

Тауарлардың сыртқы рыноктағы демпингі мен келісім-шарттық бағалардың төмендеуіне жол бермеу мақсатында тауарлардың экспортының баға мониторингі жүзеге асырылатын болады. Сондай-ақ Қазақстан Республикасының ұлттық стандарттарын халықаралық стандарттарға жақындастыру көзделуде.

Отандық ұйымдарды сыртқы сауда саясатының шараларымен қолдау жоғары технологиялық инвестициялық тауарларды шығаруды ынталандыру арқылы
ж ү з е г е а с ы р ы л а т ы н б о л а д ы .

Импортты реттеудің нәтижесі экономиканы өнеркәсіптік қайта құрылымдауды ынталандыруға және отандық рынокты сапасы нашар өнімдерден қорғауға мүмкіндік беретін оның тауарлық құрылымдарын ұтымды ету болуы
т и і с .

Дүниежүзілік саудада тең құқықты әріптестік жағдайларын қамтамасыз ету мақсатында Қазақстанның Дүниежүзілік Сауда Ұйымына (ДСҰ) кіруіне дайындық жөніндегі жұмыс күшейтіледі. Бұл Қазақстанның сыртқы саудадағы мүдделеріне нұқсан келуін болдырмауға, басқа елдердің рыноктарына еркін кіруін қамтамасыз етуге және преференцияның жалпыға бірдей жүйесінің шеңберінде елдерден сауда преференцияларын алуына мүмкіндік береді.

Бұған қол жеткізу үшін бірқатар принципті маңызды қадамдар жасау қажет. Атап айтқанда, Қазақстанның ДСҰ-ға кіруіне байланысты рәсімдік мәселелерді шешуді жеделдету, ұлттық заңдарды халықаралық нормаларға сәйкестікке келтіру, стандарттардың мемлекеттік жүйесін дүниежүзілік стандарттарға
ж а қ ы н д а с т ы р у .

Үкімет Кеден одағының, Орта Азия одағы мен ТМД шеңберінде

интеграцияны одан әрі дамытпақ ниетте.

Кеден одағы елдерімен сыртқы сауда саясатының стратегиялық бағыты тауарлар мен қызмет көрсетулердің ортақ рыногын кезең-кезеңмен құруға мүмкіндік беретін Кеден одағы мен Біртұтас экономикалық кеңістік құру туралы шарттарды Z990403_ іске асыруға бағытталатын болады.

Орта Азия аймағы республикаларымен сыртқы экономикалық қатынастардың жандану дәрежесі валюталық кеден заңдарын бірдейлендіруге, халықаралық консорциумдар мен ұлтаралық корпорациялардың жұмыс істеуіне жағдай жасауға, инвестициялық бағдарламаларды іске асыруға байланысты болады.

Құрылымдық реформаларды, елдің әлеуетіне лайықты беделге ие болу үшін Қазақстанның толық құқықты мүше ретінде түрлі халықаралық сауда-экономикалық одақтарға қатысуын қоса қаржыландыру үшін халықаралық ұйымдармен және шет мемлекеттермен ынтымақтастық жөніндегі жұмыс жалғастырылады.

3.5. Баға және монополияға қарсы саясат

Ой-ниет. Алдағы кезеңге арналған бәсекелестікті дамыту мен монополияға қарсы қатаң саясат жүргізу бағаны тұрақтандырудың және тауарлар мен қызмет көрсетулердің сапасын арттырудың маңызды факторларының бірі ретінде қарастырылады.

Үкіметтің іс-қимылы. Табиғи монополиялардың қызметі саласында: табиғи монополия субъектілерінің экономикалық қызметінің ашықтығы, баланстар мен олар бойынша жүргізілген аудиторлық тексерулер нәтижелерінің жыл сайын жариялануы қамтамасыз етілетін;

отандық тауар өндірушілерге олардың өнімдері бәсекелестік қабілетті болуы үшін жағдай жасалатын;

монополистік қызмет шектелетін, тұтынушылардың мүдделері мен құқықтары қорғалатын;

табиғи монополия субъектілерінің қызмет көрсетулеріне арналған шығындарды жабуды және пайданың "әділ ставкаларын" алуды қамтамасыз ететін "әділ" бағалар (тарифтер) белгіленетін;

шығындарды оңтайландыру көрсетілген қызметтер үшін төлемдер алуды жақсарту, шығынды қысқарту, капиталды пайдалануды жақсарту, жаңа технологияларды енгізу, ынталандырылатын табиғи монополия субъектілерінің өндіріске арналған ағымдағы шығындарды төмендетуге бағытталған инвестициялық бағдарламаларын іске асыру ұсынылатын қызмет көрсетулердің сапасын арттыру ынталандырылатын болады.

Үкімет жұмысты жандандырмақ, сондай-ақ күш-жігерді мына міндеттерді:

тауар рыногындағы бәсекелестіктің жай-күйін айқындауды;
табиғи монополия саласындағы ұйымдарды құрылымдық қайта
ұйымдастыруды жүргізуді;

тауар және қаржы рыноктарында жаңа монополиялардың құрылуына әкеп
соқтыратын топтық мүдделердің тоғысып кетуіне жол бермеуді;
қолданылып жүрген заңдарда көзделген жағдайларды қоспағанда,
мемлекеттік органдардың шаруашылық жүргізуші субъектілердің шаруашылық
қызметіне араласуын болдырмауды;

қаржылық қызмет көрсету рыногында бәсекелестікті қорғаудың
ұйымдастырушылық және құқықтық негіздерін бекітуді шешуге бағыттамақ
н и е т т е .

Электр энергетикасы. Электр энергиясын аймақаралық және аймақтық
деңгейлердің электр беру желілері бойынша тасымалдауға арналған тариф
есебінің методологиясы өзгеріледі. Ол отандық өндірушілерден электр
энергиясын сатып алуға және электр энергиясының импортынан бас тартуға
жағдай жасайтын болады.

Тұтынушылардың топтары бойынша электр және жылу энергиясына
арналған босату тарифтерін негізсіз саралау жойылатын болады. Атап айтқанда
бұл - Атырау, Солтүстік Қазақстан және Оңтүстік Қазақстан облыстарының,
Алматы қаласының өнеркәсібі мен тұрғындары үшін жылу бойынша.

Мұнай және газ. Мұнайды тасымалдауға арналған тарифтер операторларға
қымбат тұратын жабдықтарды алмастыруды және жаңартуды жүзеге асыру үшін
капитал іздестіруге мүмкіндік беру үшін көтеріледі.

Отандық мұнай өндірушілер мен мұнай өңдеушілерді қолдау сақталатын
болады. Отандық мұнай өңдеу зауыттарына мұнай тасымалдауға арналған
бағалар теңгемен белгіленеді.

Халықаралық практикаға сәйкес газды тасымалдауға арналған тарифта газды
жеткізудің көлемі ғана емес, тасымалдаудың қашықтығы да ескерілетін болады.
Газды тасымалдауға арналған орташаландырған тарифтер тұтастай алғанда
республика бойынша бекітілмейді. Шығындарды рентабелді емес көлік
учаскелерінен түсімді учаскелерге аудару практикасы тоқтатылады.

Темір жол тасымалдары. Жылжымалы құрамды, теміржол жолдарын,
әлеуметтік сала объектілерін жөндеуді жүзеге асыратын құрылымдық
бөлімшелерді "Қазақстан темір жолы" РМК-ден оқшаулау жүргізіледі. Ол темір
жол тасымалдарымен аралас салаларда бәсекелестікті дамытуға ықпал ететін
болады.

Байланыс. "Қазақтелеком" ААҚ-ын монополиясыздандыру оның құрамынан
тікелей табиғи монополия болып табылмайтын буындарды бөліп шығару
жөніндегі жұмыстар жүргізілетін болады. Монополиясыздандыру

телекоммуникациялық кешеннің негізгі қызмет көрсетулеріне арналған тарифтердің ашықтығын қамтамасыз етуге жәрдемдеседі.

Халыққа арналған қалалық және селолық телефон байланысы қызметтерін көрсеткені үшін абонементтік ақының деңгейі кезең-кезеңмен шығасыны жабатын деңгейге дейін жеткізіледі. Сонымен бір уақытта тұтынушылардың басқа топтарына арналған абонементтік ақы төмендейтін болады. Қала ішіндегі сөйлесулерді есептеудің уақыттық жүйесіне көшу және оларға есептегіштердің көрсетуі бойынша ақы төлеу жөніндегі жұмыс басталады.

Коммуналдық сала. Коммуналдық қызметтерді ұсынушылардың, үй-жай меншік иелері кооперативтерінің, жекелеген пәтер иелерінің, сондай-ақ жергілікті атқарушы органдардың өзара қарым-қатынасын айқындайтын нормативтік құқықтық актілерді жетілдіру жалғастырылатын болады.

3.6. Өнеркәсіптік саясат

Ой-ниет. Агроөнеркәсіп кешенінің кәсіпорындарын, ішкі рыноктың қажетін күнделікті сұраныс тауарларымен қамтамасыз ететін салаларды, сондай-ақ елдің мұнай өндіруші және тау кен-металлургия кәсіпорындарына арналған технологиялық жабдықтарды дамыту үшін жағдай жасау. Көмірсутегі мен минералдық шикізаттарды өндіруге және қайта өңдеуге, өндірістік-техникалық мақсаттағы бәсекелестік қабілеті бар өнімдерді шығаруды игеруге негізделген экспорттық әлеуетті дамытуды ынталандыру.

Үкіметтің іс-қимылы. Үкіметтің өнеркәсіптік саясатының негізгі бағыттары отандық өндірушілерді қорғау жөніндегі шаралардың кешенін іске асыру. Компанияларды басқарушылардың өндірісті қалпына келтіруге және тұрақтандыруға жауаптылығын арттыру, дүниежүзілік деңгейдегі стандарттардың жүйесін құру экспорттаушы кәсіпорындар бағаларының деңгейін дүниежүзілік рыноктың бағаларымен барынша теңестіру жөніндегі шараларды іске асыру болады.

Металлургияны дамыту компанияларды басқарушылардың минерал-шикізат базасын дамыту тау-кен, байыту және металлургиялық бөлуді қайта құру, жоғары тауарлық дайындық өнімдерін шығаруды ұйымдастыру жөніндегі келісім-шарттық талаптарды орындауын бақылауды күшейту арқылы жүзеге асырылатын болады.

Мұнай мен газды өндіру және тасымалдауды, мұнай өңдеу және мұнай-химия өнеркәсібін дамытуды жеделдету үшін жағдай жасалады.

Химия, жеңіл және тамақ өнеркәсіптерін, ауыл шаруашылығы машиналарын жасауды, өсімдіктерді қорғау құралдарын өндіруді дамыту агроөнеркәсіп кешенін дамыту бағдарламасына сәйкес жүргізілетін болады.

Қару-жарақ, жабдықтар және киім-кешек шығару қазақстандық армияның қажеттілігін қамтамасыз етуге және экспортқа бағытталады.

Қойылған міндеттерді іске асыру үшін мынадай шаралар кешені қ а б ы л д а н а д ы .

Дүниежүзілік деңгейге сәйкес келетін және қазақстандық өнімдердің дүниежүзілік рыноктың талаптарына сай келуін қамтамасыз ететін стандарттар жүйесін, сондай-ақ импортталатын тауарларды сертификаттау және бақылау жүйесін әзірлеу қолға алынады.

Қолда бар шикізатты ұтымды пайдалану және қалдықтар мен техногендік кен орындарын қайта өңдеуге қатыстыру үшін сандық геоақпараттық жүйелердің негізінде кадастрлар жүйесі құрылатын болады.

Тікелей инвестицияларды импортты алмастырушы өндіріске, сондай-ақ ауыл шаруашылығына байланысты салаларды дамытуға тарту жөніндегі заңдардың базасы жетілдіріледі. Алда нормативтік базаның тұрақтылығын қамтамасыз ету және инвестициялық жобаларды келісу мен іске асырудың рәсімін оңайлату ісі т ұ р .

Үкімет жекешелендіру келісім-шарттары мен кәсіпорындарды шетелдік және отандық фирмаларға басқаруға беру жөніндегі келісімшарттардың талаптарының орындалуын қадағалауды күшейтпек, сондай-ақ компаниялардың басқарушылармен Қазақстан өнеркәсібінің мұнай өндіруші энергетика және тау-кен-металлургия секторларында технологиялық процесті қамтамасыз ететін кәсіпорындардың жүйесін дамытудың келісілген және өзара тиімді саясатын жүргізу жөнінде модельдік келісім әзірлемек ниетте.

Үкімет шетелдердегі дипломатиялық өкілдіктердің көмегімен халықаралық қағидалар бойынша сертификатталған қазақстандық өнімнің өнеркәсіптік экспортын жарнамаламақ және оған жәрдемдеспек ниетте.

Бәсекелестік басымдыққа қол жеткізу үшін халықаралық стандарттарға сәйкес басқарушыларды, инженерлік-техникалық және ғылыми кадрларды даярлау қолға алынатын болады.

Мұнай-химия өнеркәсібі. Жергілікті шикізаттың базасында полимерлік және басқа да конструкциялық материалдар өндіруді дамыту талап етілуде.

Мұнай-газ өңдеу өндірістерін уақыттан оза дамыту үшін жағдай жасау жөнінде шаралар қабылданатын болады. Алда инвестицияларды мұнай-химия кәсіпорындарына тарту мұнай мен ілеспе газды қайта өңдеудің көлемі мен тереңдігін арттыру ісі тұр.

Химия өнеркәсібі негізінен, ел мен көрші мемлекеттердің минералдық тыңайтқыштарға қажетін қамтамасыз ету үшін дамытылатын болады. Алда бәсекелестік қабілеті бар тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарын, биотехнологияның негізінде бұйымдардың озық түрлерін шығаруды игеру,

фармацевтика өнеркәсібін дамыту бағдарламасын іске асыруға кірісу жұмысы
т ұ р .

Түсті металлургия. Үкімет компанияларды басқарушыларға шикізат базасын уақыттан оза дамытуды қамтамасыз етуге, өндірістің технологиясын жетілдіруге, шикізатты қайта өңдеу мен түсті металлургия өнімдерінің номенклатурасын кеңейтудің кешенділігіне, мысты, қорғасынды және мырышты Лондонның металдар биржасында сертификаттауға, озық технологияларды енгізудің есебінен түсті металдардың дүниежүзілік рыноктағы бәсекелестік қабілеттілігін қамтамасыз етуге қойылатын талапты күшейтпек ниетте.

Қара металлургия. Инвесторларға шығындарды қысқартудың, өнім өндірудің техникалық деңгейін арттырудың, қара металлургия кәсіпорындарының жұмысын қамтамасыз ететін ұйымдастыру жүйесінің тиімділігін арттырудың және жетілдірудің есебінен тау-кен байыту кәсіпорындары өнімдерінің бәсекелестік қабілетін қамтамасыз ету жөніндегі талап күшейтілетін болады.

Машина жасау және металл өңдеу өнеркәсібі.

Қазақстандық машина жасау өнімдерінің орташа мерзімді болашақта дүниежүзілік рыноктарға жаппай шығуы екіталай.

Бұл саланы дамыту бұрынғысынша үш бағытқа: а) ауыл шаруашылығының жабдықтар мен техниканы жөндеуге қажетін қамтамасыз етуге; б) қазақстандық армия үшін және экспортқа, Ресейге ТМД елдеріне және кейбір елдерге - бұрынғы КСРО-ның әріптестеріне қару-жарақ шығаруға; в) мұнай өндіруші, тау-кен, байыту және металлургиялық жабдықтау, сондай-ақ ел өнеркәсібінің басқа да салалары үшін станоктар мен жабдықтардың кейбір түрлерін шығаруға
б а ғ ы т т а л а т ы н б о л а д ы .

Болашақта электроника мен тұрмыстық электр техникасын шығару ұйымдастырылуы мүмкін. Осыған байланысты Электрондық және электр техникасы саласын дамыту бағдарламасы қабылданды. Бұл тұжырымдаманың негізіне қазіргі бар өндірістер (қуаттық және телефондық кабель, қазақстандық мыс прокатының эмалды сымдары) ене алады. Шығаруға ұсынылатын электрондық және электр техникалық өнеркәсіптің өнімдерін мүмкін болатын өткізу бөлігінде егжей-тегжейлі маркетингтік зерттеу жүргізілетін болады.

Машина жасауды дамытуға арналған негізгі қаржы ресурстары - конверсиялаудың, трактор өндірісін дамытудың, сондай-ақ тікелей инвестицияларды тарту үшін жағдайларды ынталандырудың мемлекеттік бюджеттік бағдарламасы. Ауыл шаруашылығының өндірушілері үшін ауылшаруашылық жабдықтарының лизингін дамыту Қазақстанда жасалған ауылшаруашылық техникасына деген сұранысты белгілі деңгейде ұстап тұруға
м ү м к і н д і к б е р е д і .

Жеңіл және тамақ өнеркәсібі. Үкімет елдің бірқатар тоқыма, былғары және тігін кәсіпорындарында өнім шығаруды қайта бастау үшін жағдай жасамақ ниетте. Осы мақсатта мемлекеттің қаржы ресурстары мен жұмсақ несиелік желілер тартылатын болады. Осы сала кәсіпорындарының берешегі қайта құрылымдалатын, жеңіл өнеркәсіп өнімдерінің жекелеген түрлерін әкелу шектелетін, жеңіл өнеркәсіптің кейбір тауарларына бағаның демпингке қарсы заңдарға сәйкестігі тұрғысында тексеру жүргізілетін болады.

3.7. Ауыл шаруашылығы

Ой-ниет. Үкімет аграрлық секторда реформаларды жеделдете тереңдетуді, өндірісті тұрақтандыруды және ауыл тұрғындарының әлеуметтік қорғалуын арттыруды көздеп отыр.

Үкіметтің іс-қимылы. Үкіметтің алдағы кезеңдегі қызметінің негізгі бағыттары нақты және тиімді меншік иесін қалыптастыру, олардың кооперациялануы мен ерікті бірігуі үшін жағдай жасау, саланы басқару жүйесін жетілдіру және нарықтық инфрақұрылымдарды, өнімдерді өткізу жүйелерін, ауыл шаруашылығы маркетингін дамыту, ауылда қаржы-несие саясатын жетілдіру және саланы мемлекеттік қолдау, тиісті заңдық қамтамасыз ету болады.

Ауыл шаруашылығын дамыту негізінен оның экспортқа бағытталған басым салаларын ынталандыру және қолдау болады.

Үкімет алға қойылған міндеттерді іске асыру үшін ауылдағы меншік қатынастарын одан әрі тереңдетуді, саланы қаржылық сауықтыруды, тиімсіз ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының банкроттығы рәсімдерін жедел жүргізуді, оңалту және санациялау рәсімдерінен сәтті өткен ауыл шаруашылығы ұйымдарын қолдауды, ауыл шаруашылығының басым бағыттарын дамытудың салалық бағдарламаларын әзірлеуді және іске асыруды қамтамасыз етпек ниетте. Үкімет жер үлестерін заттай дербестендіру жөніндегі жұмыстарды жалғастыру, ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерге жеке меншікті енгізу жерге меншік құқығын заң жүзінде бекіту және бұл құқықтарды нақты қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдайды.

Көтерме азық-түлік рыноктары одан әрі дамытылады, агроөнеркәсіп кешенінде бірыңғай ақпараттық-маркетингтік жүйе құру және елде өнеркәсіптің агроөнеркәсіп кешендерінің қызметін қамтамасыз ететін салаларын - ауыл шаруашылығы машиналарын жасау, жеңіл, тамақ және қайта өңдеу салаларын, минералдық тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарын өндіруді дамыту селода дайындау жүйелерін дамытуды ынталандыру және отандық және шетелдік капиталдың қатысуымен машина-технологиялық станциялардың

желісін құру үшін жағдай қамтамасыз етіледі. Мал дәрігерлігі қызмет көрсетулерінің рыногын дамыту, жерге орналастыру жұмыстарын бәсекелесті ортаға көшіру жөніндегі жұмыстар жалғастырылатын болады.

Отандық ауыл шаруашылығы өнімдері мен шикізаттың ішкі және сыртқы рыноктардағы бәсекелестік қабілетін арттыру үшін Үкімет ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдау жөніндегі жұмыстарды жандандыратын, озық технологияларды игеру үшін шетелдік инвестицияларды тартуға жәрдемдесетін және отандық тікелей инвестицияларды экономиканың аграрлық секторына тартуды ынталандыратын болады.

Үкімет отандық ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерінің мүдделерін қорғау, салықтық жеңілдіктер беруді, ауыл шаруашылығы өнімдерін кепілдікті бағалармен сатып алуды және астық пен ауыл шаруашылығы жануарларын міндетті сақтандыруды қолдауды қоса алғанда, селоны мемлекеттік қолдаудың түрлі нысандарын дамыту жөнінде шаралар қабылдайды.

Несиелік серіктестіктерді, ипотекалық несиелендіруді және лизингтік қатынастарды дамытуға, яғни қызметі ауыл шаруашылығы мақсатындағы жобаларды іске асыруға, тәуекелдерді сақтандыруға бағытталған қызметтің жаңа қаржылық институттарын құруға жәрдем көрсетілетін болады.

Үкімет селода әлеуметтік саясатты жандандырмақ, әлеуметтік, мәдени, тұрмыстық объектілерді жергілікті атқарушы органдардың балансына беруді аяқтамақ, селолық әкімдердің өкілеттіктері мен жауапкершілігін және олардың селоның әлеуметтік-экономикалық проблемаларын шешудегі рөлін арттырмақ ниетте. Үкімет шағын несиелендіру жүйесін жетілдіру және оны дамыту үшін жаңа көздер іздестіру және осының негізінде село тұрғындарының жұмыспен қамтылуының өсуін ынталандыру ауыл шаруашылығын қаржыландыру үшін бюджеттік қаражатты уақтылы және толық бөлу, шалғайдағы селолық аудандарды, сондай-ақ экономикасы тоқыраған аудандарды әлеуметтік-экономикалық дамыту селолық, аудандық әкімдерді, сондай-ақ фермерлер мен селодағы басқа да жеке меншік иелерін нарықтық жағдайда жұмыс істеу жөнінде оқыту, даярлау және консультациялар беру жүйелерін жетілдіру жөнінде шаралар қабылдайды.

3.8. Ғылыми-технологиялық саясат

Ой-ниет. Үкімет қызметінің негізгі бағыттары ғылыми-технологиялық саланы реформалау мен қайта құрылымдау, тұрмыс сапасын арттыруға бағытталған зерттеулерді дамыту, өнеркәсіптің басым салаларында қоршаған ортаға техногендік әсер етуді төмендететін, ғылымды көп қажет ететін және ресурсты үнемдейтін технологияларды жобалауды ынталандыру және жоғары білікті

ма м а н д а р   д а я р л а у   б о л а д ы .

Үкіметтің іс-қимылы. Алға қойылған міндеттерді іске асыру үшін Үкімет ғылымды басқару жүйесін реформаламақ, ғылыми-зерттеу жұмыстарын қаржыландыру және өзін-өзі қаржыландыру жүйелерін едәуір жақсартпақ, сондай-ақ ғылыми-технологиялық саланың жұмыс істеуінің, интеллектуалдық меншік құқықтарын қорғау мен өнертапқыштық қызметті жандандырудың құқықтық базасын жетілдірмек ниетте.

Алда адамның тыныс-тіршілігінің әлеуметтік-экономикалық жағдайларын зерттеуді ұйымдастыру, салауатты өмір салты мен дұрыс тамақтанудың стандарттарын қалыптастыру ісі тұр.

Қазақстандық ғылымның Дүниежүзілік ғылыми кеңістіктегі интеграциялану процесін жеделдету үшін:

ғылыми зерттеулердің басымдықтары қалыптастырылатын;

Қазақстан Республикасының Инновациялық саясатының тұжырымдамасы бекітілетін;

Қазақстанның инновациялық дамуының бағдарламасы әзірленетін және бекітілетін;

ішкі және сыртқы рыноктарда сату үшін тұрақты өткізуді қамтамасыз ететін өнімдерді шығаруға қабілетті шағын және орта кәсіпорындар мен өндірістер ұйымдастырылатын;

ғылым мен техниканың тиімді жетістіктерін іріктеудің және іске асырудың конкурстық жүйесі құрылатын;

жоғары технологиялы кәсіпорындарды құру және олардың жұмыс істеуі үшін қолайлы жағдайлар қалыптастырылатын болады.

Үкімет белгілеген ғылымды көп қажет ететін өндірісі бар ғылыми-білім беру мекемелерін интеграциялау жөніндегі шаралар басым салаларда дүниежүзілік деңгейдегі ресурсты үнемдейтін және экологиялық жағынан таза технологияларды өнеркәсіптік игеруді жеделдетуге мүмкіндік береді.

Үкімет ғылыми-технологиялық дамудың басым бағыттары бойынша кадрлық әлеуетті сақтауға және дамытуға, ғылыми кадрларды даярлауға және аттестациялауға ерекше көңіл бөледі.

3.9. Тұрғын үй құрылысы

Ой-ниет. Жалпы мемлекеттік және мемлекетаралық инфрақұрылымдарды, өнеркәсіптік құрылыстың неғұрлым маңызды объектілерін, денсаулық сақтау демалыс және туризм объектілерін жобалау және олардың құрылысын салу жөніндегі кеңістікті міндеттерді ұтымды шешуді қамтамасыз ету. Мемлекеттік қала құрылысы кадастрының жүйесін құру. Құрылысты дамыту және тұрғын үй

рыногын

қалыптастыру.

Үкіметтің іс-қимылы. Қала құрылысы саясаты елдің аумағын мемлекет пен халықтың басты тіршілік ресурсы деп тануға құрылатын болады. Елдің бүкіл аумағында мемлекеттік қала құрылысы кадастрын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі жұмыстар дәйекті түрде жүргізіледі.

Қазақстан Республикасының Сәулет-қала құрылысы кодексі, мемлекеттік қала құрылысы саясатының ұзақ мерзімді тұжырымдамасы әзірленеді, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумақтарын ұйымдастырудың және өндіргіш күштерді орналастырудың Бас сызбасын дайындау қолға алынады.

ТМД елдерінің құрылыс ісіндегі ынтымақтастығы жөніндегі Мемлекетаралық Кеңеспен, БҰҰ-ның Хабитат елді мекендер жөніндегі орталығымен және оның аймақтық бөлімшелерімен аймақтық ынтымақтастықты тереңдету және интеграцияны күшейту жөніндегі шараларды іске асыру белгіленді.

Үкімет халық пен коммерциялық құрылыс салушыларды ипотекалық несиелендірудің, оның ішінде тұрғын үйді сатып алу құқығымен ұзақ мерзімді жалға берудің жаңа әдістерін дамытуды жоспарлап отыр.

2000 жылы тұрғын үй құрылысының бюджеттен тыс көздерінің жүйесін құрудың тұжырымдамасы қабылданатын болады.

Тұрғын үйдің бәсекелесті рыногын дамытуға ерекше көңіл бөлінеді.

Коммуналдық жылу энергетикасын жылытудың дербес жүйесіне көшіруге сондай-ақ су мен жылу жеткізгіштерді есептеу приборларын одан әрі енгізуге көшу ұйғарылатын тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығын реформалауға тиісті көңіл бөлінеді.

3.10. Шағын кәсіпкерлік

Ой-ниет. Шағын кәсіпкерлікті белсенді дамыту және оның экономиканың түрлі салаларындағы үлес салмағын өсіру үшін қолайлы жағдай жасау.

Үкіметтің іс-қимылы. Үкімет мемлекеттік, қоғамдық және халықаралық ұйымдардың шағын бизнесті дамытудың аймақтық бағдарламаларын іске асырудағы, жеке кәсіпкердің жолындағы төрешілдік кедергілерді жоюдағы және шағын кәсіпкерлікті қолдау үшін қаржы-техникалық көмектерін тартудағы қызметін үйлестіретін болады.

Үкімет кәсіпкерлік пен несиелендіру жүйесін одан әрі дамытуға ықпал ететін, қызметін жаңадан бастаған кәсіпкерлердің несиелік ресурстарға кіруін оңайлататын қолданылып жүрген заңдарды жетілдіру жөніндегі жұмысты жалғастырады.

Үкімет шағын кәсіпкерліктің ірі кәсіпорындармен кооперациялануына жәрдемдеспек, сондай-ақ олардың базасында шағын кәсіпорындар құра отырып

тиімділігі аз ірі өндірістерді бөліктеуді дәйекті жүзеге асырмақ ниетте.

Барлық бұқаралық ақпарат құралдарының шағын кәсіпкерлік идеясын кең танымал етуіне ерекше көңіл бөлінетін болады.

Кәсіпкерлік дағды экономикаға барған сайын тиісті икемділік әкелуде, дамудың шешуші факторына айналуға, алайда шағын бизнестің дамуын егжей-тегжейлі талдау бұл процестің біржақты еместігін және ұдайы көңіл бөлу мен мемлекеттік қолдауды талап ететіндігін көрсетіп отыр.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 31 желтоқсандағы N 4189 U984189_ Жарлығымен Қазақстан Республикасында шағын кәсіпкерлікті дамытудың және қолдаудың 1999-2000 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы бекітілді.

Бағдарламада: шағын кәсіпкерлікті тұрақты дамытуды қамтамасыз ету; экономиканың басым секторларында оның үлесін арттыру; жаңа жұмыс орындары санының өсуі; нақты бәсекелестік ортаны құру; қоғамның ортаңғы табының негізі ретінде меншік иелерінің жұртшылық жігін қалыптастыру көзделген.

Бағдарламаның мақсатын іске асыру үшін мынадай міндеттерді: нарықтық инфрақұрылымның тиімді институттарын қалыптастыруды және дамытуды;

жеке сектордың несиелік ресурстарға кіруінің тетіктерін пысықтауды; шағын бизнес үшін кадрларды даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін ұйымдастыруды;

шағын кәсіпкерлікті қорғау және дамыту саласындағы нормативтік құқықтық актілерді жетілдіруді;

өндірістік, қаржы, инновациялық және басқа да салаларда шағын бизнесті қолдауды және дамытуды;

үкіметтік емес ұйымдардың шағын кәсіпкерлікті қолдау және қорғау мәселелеріндегі рөлін күшейтуді шешу көзделеді.

Бағдарламаның негізгі іс-шараларын іс жүзінде іске асырудың нәтижесінде 2000 жылдың аяғында шағын кәсіпкерлік субъектілері санының өсуі, жұмыс орындарының, шағын бизнес саласында жұмыспен қамтылғандар санының және шағын кәсіпкерлік субъектілерінің елде өндірілетін жалпы ішкі өнімдегі үлесінің өсуі күтіліп отыр.

3 . 1 1 . Туризм

Ой-ниет. Экономикалық өрлеуге және халықтың жұмыспен қамтылуын арттыруға жәрдемдесу мақсатында елдің туристік кешенін жандандыру және дамыту.

Үкіметтің іс-қимылы. Қазақстандағы туризмнің әлі күнге дейін пайдаланылмаған мүмкіндіктерін ескере отырып, Үкімет халықаралық туристік ұйымдармен, шетел мемлекеттерімен және компанияларымен ынтымақтастықты нығайтуға және кеңейтуге бағытталған жұмысты жандандырады, мүмкін клиенттер мен Қазақстанның дүниежүзілік туристік рыноктағы орнын айқындау сондай-ақ республиканың туристік мүмкіндіктерін айқындау мақсатында з е р т т е у л е р жү р г і з е д і .

Үкімет шетелдік және отандық инвестицияларды салаға тарту жөніндегі жұмысты күшейтеді, сондай-ақ ел туралы кешенді туристік ақпараттарды дайындауға және кеңінен таратуға, Қазақстандық туристік өнімді дүниежүзілік рынокқа шығаруға кіріседі.

Үкімет "Жібек жолының тарихи орталықтарын жаңғырту" U983859_ мемлекеттік бағдарламасын орындауды, түркі тілді мемлекеттердің мәдениетін сақтауды және сабақтастықпен дамытуды, туризмнің инфрақұрылымын дамытуды қамтамасыз етеді.

Туристік қызмет көрсетудің сапасын жақсарту мақсатында туристік қызмет көрсету стандарттарының жаңа жүйесі әзірленетін, саланың заңдық базасын жетілдіру жалғастырылатын болады.

Туризм және қонақүй шаруашылығы саласында қазақстандық мамандарды даярлауға және қайта даярлауға ерекше көңіл бөлінеді.

3.12. Аймақтық саясат

Ой-ниет. Әлеуметтік-экономикалық саясат реформалардың салмағын бірте-бірте аймақтардың деңгейіне көшіру орталық және жергілікті басқару органдарының тиімді өзара іс-қимылы, аумақтық өзін-өзі басқару принциптерін дамыту ескеріле отырып жүзеге асырылатын болады.

Үкіметтің іс-қимылы. Алда барлық деңгейдегі бюджеттердің атқарылуын қалыптастырудың өкіметтің жергілікті органдарының өкілеттігін күшейтуді ұсынатын пәрменді жүйесін енгізу ісі тұр.

Жергілікті атқарушы органдарға кедейшілікпен және жұмыссыздықпен күрес, шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту, жұмыс істемей тұрған өндірістерді қайта құрылымдау және бөліктеу, дәрменсіз кәсіпорындарды, оның ішінде агроөнеркәсіп кешеніндегі, санациялау банкроттық және тарату рәсімдерін жүзеге асыру мәселелеріндегі міндеттерді шешу мен жауапкершілік жүктеледі.

Олардың халықпен түсіндіру жұмыстарын жүргізудегі, ішкі саяси тұрақтылықты нығайтудағы, әлеуметтік саланы дамытудағы және салауатты өмір салтын енгізудегі рөлі күшейтілетін болады.

Жергілікті бюджеттер көп жағдайда барған сайын аймақтық экономиканың

жай-күйіне байланысты болады. Үкімет жұмыс күшінің, капиталдың және инвестициялардың еркін қозғалысын ынталандыра отырып қаржы, білікті еңбек, инвестициялар және жаңа жұмыс орындары рыногында аймақаралық бәсекелестікті күшейтпек ниетте.

Бұл жағдайда аймақтық мамандандырылу күшейтілетін және аймақтардың инвестицияларды тартуға, жаңартуға және жеке негізде жаңа құрылыстар салуға жауапкершілігі артатын болады.

Инвестициялық жобалар мен ниеттерге сәйкес алдағы кезеңде аймақтардағы өндіргіш күштердің мынадай дамуы көзделіп отыр.

Ақмола облысы. Ауыл шаруашылығы шикізатын сақтау және қайта өңдеу индустриясын дамыту, астық, ет өндірісі өнімдерін өндіруге байланысты ауыл шаруашылығы салаларын мамандандыру көзделіп отыр. Тазартылған алтынды өндіру жөніндегі тәжірибе-өнеркәсіптік жұмыстар өрістетілетін болады. Нұра топтық су құбырын оңалту көзделуде.

Ақтөбе облысы. Мұнай өндіру, химия, қара және түсті металлургия, машина жасау, металл өңдеу, құрылыс материалдары өнеркәсібі, жеңіл және тамақ индустриясы, ауыл шаруашылығы машиналарын жасау, табынды жылқы шаруашылығы, қаракөл шаруашылығы және агроөнеркәсіп кешенінің қайта өңдеу салаларын дамыту жүзеге асырылады, газ-турбиналық электр станцияларының құрылысын салу басталады. Көмірсутегі шикізаты мен қатты пайдалы қазбаларды іздеу, әзірлеу, өндіру және қайта өңдеу, селоны газдандыру объектілерінің құрылысын салу жалғастырылады.

Алматы облысы. Түсті металлургия мен металл өңдеуді, құрылыс материалдары өнеркәсібін, сондай-ақ бұқаралық туризм мен демалыс индустриясын дамыту жүзеге асырылатын болады. Жер өңдеуде бірінші кезекте гидромелиорациялық жұмыстарға байланысты үдемелі технологияларды игеру, көкөністер мен жемістерді өндіру, қайта өңдеу және сақтау жөніндегі мамандандуды күшейту белгіленіп отыр. Алманың, жүзім мен шараптың, қант қызылшасы мен темекінің отандық сорттарын ынталандыру қажет. Мал шаруашылығында негізгі тегеурін биязы жүнді қой шаруашылығы мен қаракөл шаруашылығына жасалуы тиіс. Сорбұлақта қалдық суларды тазарту жөніндегі құрылысты кеңейту, Талғар өзенінде селден қорғау бөгетін көтеру, облыстың өзендерінде СЭС каскадтарын салу жоспарланып отыр. Алда, сондай-ақ Достық станциясының өткізу қабілетін арттыру және Достық-Ақтоғай жолы учаскесін қайта жаңарту ісі тұр.

Атырау облысы. Мұнай-газ өндіру мен мұнай өңдеудің көлемдерін арттыру мұнай машиналарын жасауды, химия және мұнайхимия, сондай-ақ тамақ өндірістерін, бірінші кезекте - балық өнеркәсібін дамыту көзделіп отыр. Мал шаруашылығы, атап айтқанда, жайылымдық етті-майлы қой шаруашылығы,

табынды жылқы шаруашылығы және түйе шаруашылығы одан әрі дамиды, кен орындарын жайластыру және онда қазіргі заманғы өндірістік және әлеуметтік инфрақұрылымдар құру белгіленіп отыр.

Шығыс Қазақстан облысы. Алда түсті металлургияны, машина және аспап жасау, жеңіл және тамақ өнеркәсібін, өзен көлігі мен құрылыс материалдары индустриясын, көмір өнеркәсібін одан әрі дамытуға жағдай жасау ісі тұр. Аграрлық секторда жарма (тары, қарақұмық, бұршақ, сұлы), майлы (күнбағыс) дақылдары, мал шаруашылығында етті-сүтті мал өсіру мен етті-майлы қой өсіру, сондай-ақ марал шаруашылығы дамитын болады. Түсті металлургияның өндіруші және қайта өңдеуші қуаттарын дамыту, мұнай жабдықтарын шығаруды игеру, май сығу зауытын қайта құру Ертіс өзеніндегі көпірдің және Семей қаласына кіретін жолдардың, Өскемен-Шар темір жол учаскесінің құрылысын аяқтау көзделіп отыр.

Жамбыл облысы. Тау-кен өндіру мен химия, жеңіл және тамақ өнеркәсібін, биазы жүнді қой шаруашылығын дамытуды жүзеге асыру жоспарланып отыр. Алда экологиялық проблемаларды бірге шеше отырып, химия өнеркәсібі өнімдерінің өндірісін мамандандыруды тереңдету, жарылғыш заттарды шығаруды ұйымдастыру тұр. Ұлы Жібек жолының қазақстандық учаскесінде туризмнің инфрақұрылымын дамыту жоспарланып отыр. Қант қызылшасын, көкөністер мен жеміс өндіру, мал шаруашылығында қаракөл қойын өсіру одан әрі дамытылады.

Батыс Қазақстан облысы. Мұнай-газ-химия кешенін, жеңіл және тамақ өнеркәсібін дамытуды, қорғаныс кәсіпорындарында машина жасау өнімдерін шығаруды жеделдету көзделіп отыр. Қарашығанақ газ-конденсат кен орнын игеру басталады. Газ-турбина электр станциялары мен селоны газдандыру объектілерінің құрылысын салу жалғастырылады. Жайылымдық мал өсіру, атап айтқанда, етті-майлы қой өсіру, табынды жылқы өсіру және етті ірі қара өсіру одан әрі дамытылады.

Қарағанды облысы. Базалық салалар, оның ішінде жылу энергетикалық кешен мен металлургия, мыс прокатын, эмальді сымдарды және кабель өнімдерін шығаруды ұйымдастыру дамытылатын болады. Сондай-ақ химия өнеркәсібі мен машина жасауды, тамақ және жеңіл өнеркәсібін, күрделі тұрмыстық техникаларды; ауыл шаруашылығында - етті-майлы қой өсіруді, етті ірі қара мен табынды жылқы өсіруді дамыту көзделіп отыр.

Қызылорда облысы. Жеңіл, тамақ және мұнай өндіру өнеркәсібін, құрылыс материалдары индустриясын және өндірістік инфрақұрылымдарды дамыту, үдемелі технологияларды енгізудің есебінен күріш өндіруді арттыру және етті-майлы қой өсіру мен қаракөл қойын өсіруді, Ұлы Жібек жолының қазақстандық учаскесінде туризмнің инфрақұрылымын дамыту көзделіп отыр.

Қорғасын-мырыш, тұз кен орындарын игеру және ауыл шаруашылығы машиналары үшін жабдықтар шығару белгіленуде. Аймақтағы экологиялық жағдайды сауықтыру басым бағыттардың бірі болады.

Қостанай облысы. Темір рудасын өндіруге және қайта өңдеуге сондай-ақ агроөнеркәсіп кешені салаларында астық, етті-сүтті ірі қара өсіруді, табынды жылқы өсіруді, шошқа өсіруді және құс өсіруді кеңейтуге ықпал ететін шаралар қ а б ы л д а н а т ы н б о л а д ы .

Маңғыстау облысы. Отын, химия және мұнай-химия өнеркәсібін одан әрі дамыту, МАЭК-ін қайта құрылымдау және жетілдіру, жер қыртыстарының мұнай беруін арттырудың соны әдістерін енгізу қазіргі заманғы көлік инфрақұрылымын құру, теңіз кәсіпшілігі өнімдерін өндіруді арттыру, мұнай-газ кен орындары жайластыруды кеңейту жалғастырылады. Ақтау теңіз портын қайта жаңарту, балық тоңазытқышының құрылысы мен минералдық тыңайтқыштар өндіру жөніндегі қуаттарды дамыту аяқталады. Ауыл шаруашылығында түйе өсіру мен етті-майлы қой өсіру дамытылады.

Павлодар облысы. Электр энергетикасын одан әрі дамыту, көмір, глинозем, феррокорытпа өндіруді өрістету, мұнай өңдеу зауытының, көмір кеніштерінің өндірістік қуаттарына жұмыс жүктелімін қамтамасыз ету көзделіп отыр.

Аграрлық секторда жарма (тары, қарақұмық, бұршақ, сұлы), майлы (күнбағыс) дақылдарын, мал шаруашылығында етті-сүтті ірі қара өсіру мен етті-майлы қой ө с і р у д а м ы т ы л а д ы .

Солтүстік Қазақстан облысы. Машина жасауды, жеңіл және тамақ өнеркәсібін, аспап жасауды және ғылымды көп қажет ететін өндірістің жекелеген түрлерін одан әрі дамыту жөніндегі шаралар жүзеге асырылатын болады. Астық дақылдарын, етті-сүтті ірі қара өсіру мен шошқа өсіру өндірісінің көлемін а р т т ы р у к ө з д е л г е н .

Оңтүстік Қазақстан облысы. Жеңіл және тамақ, химия және мұнай-химия өнеркәсібін, түсті металлургияны, машина жасауды, сондай-ақ мақта өсіру мен жүзім өсіру сияқты ауыл шаруашылығының негізгі салаларын, Ұлы Жібек жолының қазақстандық учакесінде туризмнің инфрақұрылымын одан әрі д а м ы т у к ө з д е л і п о т ы р .

Астана қаласы. Ауыл шаруашылығы машиналарын жасауды дамыту, астық жинайтын және мал азығын жинайтын комбайндарды, астық өңдейтін техникаларды шығаруды ұйымдастыру көзделуде.

Астананың тыныс-тіршілігін қамтамасыз ету және жайластыру объектілерін жетілдіру, тұрғын үй құрылысы инфрақұрылымын және мәдени-тұрмыстық объектілерді қайта жаңарту жөніндегі шаралардың ауқымды кешені жүзеге а с ы р ы л а т ы н б о л а д ы .

Алматы қаласы. Құрылған ғылыми-техникалық және өндірістік әлеуетті одан

әрі барынша пайдалану, жеңіл және тамақ өнеркәсібін, қызмет көрсету салаларын, туризмді, қорғаныс кәсіпорындарын конверсиялаудың негізінде машина жасау саласының жетекші салаларын, жолаушылар терминалының құрылысын салу жүзеге асырылатын болады.

4. Әлеуметтік даму стратегиясы

Алдағы кезеңге арналған әлеуметтік саясаттың негізгі мақсаты халықтың тұрмыс деңгейінің төмендеуіне жол бермеу және әлеуметтік көмектің атаулық дәрежесін арттыру болып табылады.

Үкімет халыққа атаулы әлеуметтік көмек көрсетудің тетіктерін одан әрі жетілдіруге, кедейшілікпен және жұмыссыздықпен күресуге, еңбекке орналастыру жүйесін реформалауға және еңбек заңдарын бұзуға қарсы күресті күшейту мен еңбекті қорғауға, салауатты өмір салтын қалыптастыруға және алғашқы медициналық-санитарлық көмекті күшейтуге, білім беру жүйесін нығайтуға, көші-қон және демографиялық процестерді реттеуге бағытталған әлеуметтік саясатты жандандырмақ.

4.1. Әлеуметтік қорғау

Ой-ниет. Үкімет 1999-2000 жылдары азаматтарды еңбекке орналастырудың нысандарын жетілдіруге, жұмыс берушілерге еңбек заңдарын сақтау бөлігінде талапты күшейтуге, халықтың аз қамтамасыз етілген жігін әлеуметтік қолдау жолымен халықтың тұрмыс деңгейін арттыруға, еңбек әлеуетін іске асыру және жалақыны, зейнетақылар мен жәрдемақыларды уақтылы төлеу үшін жағдай жасауға бағытталған саясатты жалғастырады.

Үкіметтің іс-қимылы. Кедейшіліктің деңгейіне қарай әрбір нақты отбасына сараланған шараларды қамтамасыз ету жолымен аймақтарда атаулы әлеуметтік көмек көрсетудің жүйесін жетілдіруді жалғастыру қажет.

Үкімет ынтымақтастықты зейнетақы жүйесіне арналған шығындарды салыстырмалы түрде төмендету және зейнетақы реформасына түзету енгізу жөнінде шаралар қабылдайды.

Зейнетақы жүйесін құқықтық реттеуді одан әрі жетілдіру жөніндегі жұмыстар жүргізілетін болады, Қазақстан Республикасының барлық азаматтары үшін әлеуметтік жеке кодтар (ӘЖК) беру туралы куәліктер беру және СТН-нен (жеке адамдар) ӘЖК-ге көшу қамтамасыз етіледі.

Зейнетақылық жинақтаулардың сақталуын одан әрі қамтамасыз ету мақсатында жинақтаушы зейнетақы қорларының жұмыс істеуінің нормативтік құқықтық базасын жетілдіру жөніндегі жұмыстар жоспарланады.

Үкімет кадрлардың даярланатын және қайта даярланатын санын реттеуге мүмкіндік беретін экономикалық қызметтің түрлері бойынша және республика үшін облыстар бойынша мамандықтар мен лауазымдардың тұрғысында мамандарға қажеттілікті есепке алатын болады.

Зейнетақыларды, жәрдемақыларды және жалақыны толық және уақтылы төлеуді қамтамасыз ету жөніндегі жұмыс ұдайы жүргізіледі.

Азаматтарды олардың еңбегін қорғау бөлігінде әлеуметтік қорғауды қамтамасыз ету үшін ұйымдардың өнеркәсіптік объектілердегі жұмыс орындарына қауіпсіздіктің нормалары мен ережелеріне сәйкестігіне орай паспорт беру тетігі әзірленеді.

Мүмкіндіктері шектеулі балаларды қолдаудың әлеуметтік жағдайларын жасау жөніндегі заңдар базасы әзірленетін болады.

Алда Еңбек туралы заңның қабылдануына байланысты еңбекке ақы төлеу жөніндегі нормативтік құқықтық базаны қалыптастыру жөніндегі жұмыс тұр.

4.2. Жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету

Ой-ниет. Жұмыспен қамтудың проблемаларын шешу стратегиясы өндіргіш күштерді дамытуға және ұтымды орналастыруға, еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыруға, уақытша және дербес жұмыспен қамтылуды дамытуға, қолда бар жұмыс орындарын сақтауға және жаңаларын құруға, еңбектің оралымды режимдерін қолдануды көтермелеуге және басқа да шараларға бағытталған экономикалық саясатты әзірлеуді және іске асыруды қамтиды.

Үкіметтің іс-қимылы. Әлеуметтік саясатты, ең алдымен азаматтардың өнімді және еркін таңдап алған жұмыспен қамтылуына қолы жетуіне жәрдемін тигізетін кедейшілік пен жұмыссыздыққа қарсы күрес мәселелерін күшейтуді қамтамасыз ету жөніндегі жұмыс жалғастырылады. Қайта несиелендірудің және гранттардың базасында неғұрлым аз қамтамасыз етілген азаматтарды шағын несиелендіру практикасы жалғастырылатын болады.

Мемлекет дамуының стратегиялық жоспарларының негізінде жыл сайын жұмыспен қамтылу деңгейінің құлдырау қарқынын бәсеңдетуді, қосымша жұмыс орындарын құратын шағын және орта жеке кәсіпкерлікті дамытуды ынталандыруды, еңбек рыногындағы жағдайды ескере отырып жұмыссыздарды кәсіптік даярлаудың және қайта даярлаудың оралымды жүйесін ұйымдастыруды, қоғамдық жұмыстарды ұйымдастыруды жетілдіруді, жергілікті атқарушы органдардың жұмыспен қамтудың аймақтық проблемаларын шешудегі рөлін арттыруды, инвестициялық бағдарламаларды әзірлеу кезінде қосымша жұмыс орындарын құруды көздейтін Халықты жұмыспен қамтудың республикалық бағдарламасы қабылданады.

Жұмыспен қамту бағдарламаларын қаржыландыру әдеттегідей тендерлік негізде, мемлекеттік тапсырыстың шеңберінде жергілікті бюджеттер қаражатының есебінен жүзеге асырылатын болады.

Уақытша жұмыспен қамтуды одан әрі дамыту, бос жұмыс күшін табиғат қорғау іс-шараларына қатысуға жұмылдыру және инфрақұрылымды дамыту мақсатында іс жүзіндегі іс-қимылдың басым бағыты жұмыс берушілердің шеңберін кеңейту жолымен жұмыссыздарды әлеуметтік қорғаудың негізгі белсенді нысандарының бірі ретінде ақы төленетін қоғамдық жұмыстарды одан әрі дамыту болады.

Еңбек рыногында өзінің қызметін ұсынатын ұйымдарды ынталандыру, атап айтқанда - еңбекке орналастыруға жәрдемдесу үшін шығындарға түпкі нәтиже бойынша төлем жасау әдісімен жұмыс берушілердің мүдделілігін арттыру арқылы аталған іс-шараны қаржыландырудың тәртібін жетілдіру ұйғарылып отыр.

Қазақстан Республикасының Үкіметі және кәсіподақтар мен жұмыс берушілердің республикалық бірлестіктерінің арасындағы Бас келісімді жетілдіру және іске асыру жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады.

4 . 3 . Білім беру

Ой-ниет. Үкімет орта білім беру саласында азаматтардың мемлекеттік оқу орындарындағы тегін орта білімге конституциялық құқықтарын қамтамасыз етуге, мектеп жасындағы балаларды оқытумен толық қамтуға, жоғары білім саласында елді дамытудың стратегиялық бағыттарында кадр әлеуетін сақтауға және дамытуға, ғылыми мекемелер мен жоғары оқу орындарын интеграциялауға, басым бағыттар бойынша жоғары білікті ғылыми кадрларды даярлауға және аттестациялауға бағытталған жұмысты жалғастырады.

Үкіметтің іс-қимылы. Орта және кәсіптік білім жүйесінде "Білім туралы" жаңа Заңның, білім берудің ұлттық моделінің, білім беру процесінің үздіксіздігі мен сабақтастығы принциптерінің негізінде:

білім берудің мемлекеттік жалпыға бірдей міндетті стандарттарын енгізу жөніндегі шаралар жүзеге асырылатын;

оқулықтардың жаңа буынын шығару, орта білім жүйесін ақпараттандыру және талантты балалармен жұмыс жөніндегі бағдарламалар іске асырылатын;

кадрларды даярлау және қайта даярлау жөніндегі шаралар еңбек рыногының қажетін, білім беру жүйесіндегі мемлекеттік емес секторды дамыту ескеріле отырып қабылданатын болады.

Жоғары білім жүйесінде "Білім туралы" Қазақстан Республикасының жаңа Заңы мен білім берудің ұлттық моделінің негізінде:

меншік нысандары мен ведомстволық тиесілігіне қарамастан жоғары оқу орындарының студенттік контингентін қалыптастырудың жаңа тәртібі әзірленетін және енгізілетін;

жоғары білімді кадрларды даярлау үшін мемлекеттік гранттар мен несиелер жүйесі енгізілетін;

кәсіби білім алу үшін жеке білім беру несиелерінің жүйесі енгізілетін; мемлекеттік жоғары оқу орындарының студенттеріне стипендиялар тағайындаудың жаңа тетігі әзірленетін және енгізілетін;

мемлекеттік жоғары оқу орындарының ғылыми атағы бар оқытушыларының жалмақысы көбейтілетін;

меншік нысандары мен ведомстволық тиесілігіне қарамастан жоғары оқу орындарын аттестациялаудың жаңа жүйесі әзірленетін және енгізілетін;

жоғары оқу орындарының олардың білім берудің халықаралық стандарттарына сәйкестік деңгейі бойынша рейтингтерінің жүйесі енгізілетін;

жоғары оқу орындарында елдің экономикасын дамытудың басым бағыттары бойынша арнаулы технологиялық және жобалау-конструкторлық лабораториялар құрылатын;

ғылым мен жоғары білімді кезең-кезеңмен интеграциялау жүзеге асырылатын болады.

Бірақатар білім объектілерін белгілі бір шарттарды орындауы жағдайында кейін жекешелендіру құқығымен осы ұйымдардың ұжымына (басшысына) 3-5 жылға сенімді басқаруға беру жөнінде эксперимент басталады.

4.4. Денсаулық сақтау

Ой-ниет. Қазақстан Республикасы Президентінің "Қазақстан Республикасы азаматтарының денсаулық жағдайын жақсарту жөніндегі бірінші кезекті шаралар туралы" 1998 жылғы 18 мамырдағы U983956_ Жарлығын, "Халықтың денсаулығы" мемлекеттік бағдарламасын іске асыру, медициналық қызметтер көрсету рыногын қалыптастыру, денсаулық сақтаудың халықтың кең ауқымы үшін қолы жетімді болуын сақтау.

Үкіметтің іс-қимылы. Денсаулық сақтау жүйесінде мынадай жұмысты:

Қазақстан Республикасында фармацевтика және медицина өнеркәсібін дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыру жөнінде шаралар қабылдауды;

медициналық қызмет көрсетулерге ақы төлеу жүйесін жетілдіруді, бастапқы медициналық-санитарлық көмекті жан басына қаржыландыруға, мол шығынды стационарлық емдеуден отбасылық дәрігерлер институтын дамыта отырып тиімді амбулаториялық-емханалық емдеу принципіне көшуді жүзеге асыруды;

мемлекеттік емдеу-алдын алу мекемелерін одан әрі қайта құрылымдауды жалғастыруды, төсектерді ұтымды пайдалануды; денсаулық сақтаудың мемлекеттік емес секторын одан әрі дамытуға жәрдемдесуді, емдеу-алдын алу мекемелерін кезең-кезеңмен жекешелендіруді; стационарлық-эпидемиологиялық бақылау жүйесі мен медициналық-экологиялық мониторингті жетілдіруді; әлеуметтік мәні бар аурулардың алдын алу, туберкулезбен күрес жөніндегі шараларды іске асыру жөніндегі жұмыстарды күшейтуді; салауатты өмір салтына арналған науқандарды, дұрыс тамақтануды, жеке бастың гигиенасы мен тазалықты сақтауды кеңінен ақпараттық-насихаттық қолдауды қамтамасыз етуді жүргізу жоспарланып отыр.

4.5. Демография және көші-қон

Ой-ниет. Алдағы кезеңде демография және көші-қон процестеріндегі жағымсыз тенденцияларды еңсеру және ел халқының санын өсіру үшін негіздер ж а с а у қ а ж е т .

Үкіметтің іс-қимылы. Үкімет демографиялық саясатты мақсатты жүргізбек ниетте, оны жүргізудің заңдық базасы құрылатын болады. 1999 жылы Үкімет нәтижелері демография және көші-қон бағдарламаларының негізіне алынатын ел х а л қ ы н ы ң с а н а ғы н жү р г і з д і .

Үкімет қоныс аударушылардың (оралмандардың) құқықтары мен мүдделерін қорғауды жүзеге асырмақ ниетте. Осымен бір уақытта негізделген квоталар белгілеу жолымен иммиграцияны реттеу кезінде мемлекеттік мүдделердің сақталуын есепке алу көзделеді. Үкімет отандастардың қайтып оралуына, оларды орналастыру мен жергілікті жағдайларға бейімдеуге және тұрғын үймен қамтамасыз етуге жәрдемдесетін болады.

4.6. Қоршаған ортаны қорғау және табиғатты пайдалану

Ой-ниет. Қоршаған ортаның жай-күйінің нашарлау қарқынын төмендету.

Үкіметтің іс-қимылы. Экологиялық оқу-ағарту жүйесі қалыптастырылатын, республикалық және жергілікті деңгейлерде қоршаған ортаны қорғауды басқарудың тиімді жүйесі құрылатын болады. Үкімет қоршаған ортаны қорғауды қаржыландырудың тетіктерін жетілдірмек, мемлекеттің халықаралық экологиялық саясатқа қатысуын кеңейтпек, экологиялық қауіпсіз технологияларға көшу үшін жағдай жасамақ ниетте.

Қазақстанда орман өнеркәсібін дамытудың жобасын әзірлеу және іске асыруды бастау жөнінде күш-жігер жұмсалатын болады.

Үкімет қоршаған ортаны қорғау саласында негізгі заң актерлерін дайындайды

Табиғи ресурстарды зерделеу мен ұдайы өндірудің, мемлекеттік кадастрлар жүйесін құрудың, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мен экологиялық туризм объектілерінің желісін дамытудың, өнеркәсіп кәсіпорындарының экологиялық аудитін жүргізудің, ресурс үнемдейтін технологияларды енгізудің бағдарламалары жасалатын болады.

4.7. Мәдениет және спорт

Ой-ниет. Халықаралық ынтымақтастықты кеңейту және тереңдету, әлеуметтік-мәдени саланың өнімдері мен қызмет көрсетулерінің отандық рыногын қалыптастыру және дамыту адамдардың күнделікті тұрмысына салауатты өмір салтын енгізу, отандық спортты дамыту және оның халықаралық аренадағы беделін арттыру.

Үкіметтің іс-қимылы. Қазақтың ұлттық мәдениеті мен Қазақстан Республикасында тұратын халықтар мен этностардың мәдениеті сақталатын және дамытылатын, мәдени өнімдер мен қызмет көрсетулердің отандық рыногы қалыптастырылатын, қаржыландыру жүйесі жетілдірілетін, мәдениеттің салалары үшін кадрларды даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесі реформаланатын, халықаралық мәдени байланыстар мен алмасуларды кеңейту және нығайту жөнінде шаралар қабылданатын болады.

Спорт пен дене тәрбиесі саласында халықтың дене шынықтыру даярлығының Президенттік тестілерін енгізу, Қазақтан Республикасында бұқаралық спортты дамыту жөніндегі мемлекеттік бағдарламаны іске асыру, жоғары жетістіктер спортын қолдау, спорттың түрлері бойынша федерациялардың қызметін жандандыру және ерікті спорт қоғамдарын қайта өркендету жөніндегі жұмыстар жалғастырылатын болады.

5. Инфрақұрылым, көлік және байланыс

Ой-ниет. Экономика мен қоғамның отандық өнімдердің өзіндік құнында құрайтын ақысын төмендету жағдайында көліктік және ақпараттық қажеттерін толық қанағаттандыру.

Үкіметтің іс-қимылы. Жұмыстың маңызды бағыттарының бірі елдің көлік-коммуникация рыногындағы тасымалдаушылар мен операторлар үшін заңдар базасын дамыту мен жетілдіру болады. Салада табиғи

монополияшылардың қызмет аясын тарылтуды және жекелеген функцияларын жеке секторға беруді ұйғаратын қайта құрылымдау саясаты жалғастырылатын болады.

Темір жол көлігі саласында басқару жүйесін одан әрі жетілдіру көзделіп отыр. Реформалау көліктік қызмет көрсету рыногында бәсекелестік орта құрудың есебінен сала қызметінің тиімділігін арттыруға бағытталады. Темір жолдардың негізгі учаскелерін жетілдіру, жылжымалы құрамды жөндеу үшін зауыттық базаны қайта құрылымдау жалғастырылатын болады.

Жаңа магистральдардың құрылысын салу, бірінші кезекте елдің барлық облыстарын ең қысқа жолдармен жалғастыратын темір жолдың тармақталған ұлттық желілерін құру басталады. Тасымалдаудың қазіргі заманғы технологияларына көшу мақсатында темір жолдарды техникалық қайта жарақтандыру жалғастырылады, басқарудың қазіргі заманғы ақпараттық жүйелері енгізілетін, кейін оларды халықаралық көліктік ақпараттық желіге кіріктіру арқылы автоматтандырылған ақпараттық желілер ұйымдастырылатын және дамытылатын болады.

Автомобиль көлігі мен жолдары саласында халықаралық тасымалдауларды қамтамасыз ететін бағыттардағы автомобиль жолдары басым тәртіппен дамуға ие болады, жеке иеліктегі жолдардың жүйесін жасау жөніндегі жұмыс жалғастырылады. Жол секторы сервистік қызмет көрсету жүйесімен қамтамасыз етілген жүрдек учаскелері бар жоғары санаттағы жолдардың құрылысын салудың негізінде сапалық жағынан жаңартатын болады. Бір бөлігін қатты төсенішке көшіру жоспарланып отырған селолық автомобиль жолдарына ерекше көңіл бөлінеді.

Әуе көлігі саласында лизинг пен жоғары сыныпты ұшақтардың белгілі бір көлемін сатып алудың есебінен ұшақ паркін толықтыруды жалғастыру жоспарланып отыр. Олардың дүниежүзілік стандартқа сәйкес келуі мақсатында әуежайларды қайта жаңарту және құрылысын салу жүргізіледі.

Су көлігі саласындағы қызметтің басты басым бағыттары "Ақтау" портын қайта жаңартуды аяқтау, су жолдарының кеме қатынасы жағдайын қамтамасыз ету және шлюздерді ұстау Каспий аймағында теңіз кеме қатынасын ұйымдастыру үшін "өзен - теңіз" сыныпты кемелерді сатып алу мультимодалдық тасымалдауларды дамыту мақсатында ішкі су жолдарының транзиттік мүмкіндіктерін пайдалану болады.

Байланыс пен телекоммуникациялар саласында байланыстың қазіргі заманғы жүйелері мен құралдарын енгізудің есебінен дамудың сапалық жағынан жаңа деңгейіне қол жеткізу ұйғарылып отыр. Үкімет байланыс пен телекоммуникацияларды қайта құрылымдау, салада бәсекелестікті орта құру жөнінде қажетті шаралар қабылдайды.

6. Энергетикалық ресурстар

Ой-ниет. Ішкі рыноктың қажеттерін қамтамасыз ету және экспортқа бағдарланған, технологиялық жағынан бір-бірімен байланысты отын-энергетика кешенін қалыптастыру.

Үкіметтің іс-қимылы. Энергетикалық тәуелсіздікті қамтамасыз ету және энергия көздерін дүниежүзілік тұтыну рыноктарына жеткізу бағытында елдің отын-энергетика кешенін дамыту жөнінде белсенді іс-әрекеттер жасалатын болады. Үкімет экспорттық газ және мұнай құбырларының сызбасын түпкілікті айқындамақ және оның жекелеген учаскелерін жобалауға және құрылысын салуға кіріспек ниетте.

Ішкі рыноктың қажетін қамтамасыз ету және экспортқа бағдарланған, технологиялық жағынан байланысқан отын-энергетика кешенін қалыптастыру мақсатында Үкімет елдің энергетикалық тәуелсіздігін қамтамасыз ету және энергия көздерін дүниежүзілік тұтыну рыноктарына жеткізу бағытында елдің отын-энергетика кешенін дамыту жөнінде белсенді іс-қимыл жасайтын болады. Үкімет экспорттық газ және мұнай құбырларының сызбасын түпкілікті айқындамақ және олардың жекелеген учаскелерін жобалауға және құрылысын салуға кіріспек ниетте.

Мұнай саласында Каспий Құбыр желісі Консорциумының жобасын іске асыру жалғастырылатын болады, Батыс Қазақстан - Қытай мұнай құбыры құрылысының техникалық-экономикалық негіздемесін дайындау аяқталады.

Үкімет қосымша мұнай құбырларының түпкілікті нұсқасын айқындайды, мұнай тасымалдау жөнінде теміржол және теңіз көлігін пайдаланудың бағдарламасын әзірлейді және бекітеді.

Өзен-Атырау мұнай құбырының бірінші желісін қалпына келтірудің ұйымдастырушылық-шаруашылық және құқықтық мәселелері шешілетін болады.

2000 жылы мұнай түрлі бағыттар бойынша тасымалдануы тиіс. Каспийдің теңіз шельфінде іздестіру-барлау бұрғылауы басталады.

Үкімет Екібастұз бассейнінде энергетикалық көмірді өндіруді тұрақтандырмақ, Қаражыра, Шұбаркөл және Шөптікөл кен орындарында күлі аз көмір өндіру жөніндегі қуаттарды арттырмақ ниетте.

Жергілікті коммуналдық-тұрмыстық мұқтажды қанағаттандыру үшін аймақтық маңызы бар шағын көмір кен орындарын дамыту жөніндегі шаралар кешені әзірленетін болады. Қарағанды көмір бассейнінде көмірді жерасты тәсілімен өндіру 12-15 шахтада шоғырландырылатын болады. Бұл ретте зиян

шегіп отырған көмір өндіруші кәсіпорындарда тарату жұмыстарын жүргізу, ал болашағы барларында - отын өндірудің техникасы мен технологиясын жетілдіру і с і а л д а т ұ р .

Электр энергетикасында Үкімет Қазақстанның энергия көздеріндегі белгіленген қуаттарды пайдалануды арттыру жөнінде шаралар қабылдайтын б о л а д ы .

Республикалық және аймақтық деңгейде электр энергиясы рыногын одан әрі жетілдіру электр станцияларын өзара резервтеу және қосымша қызмет көрсетулер ұсыну жөніндегі тетіктерді құру көзделіп отыр.

Аймақтық электр бөлуші компаниялар мен республикалық немесе коммуналдық меншіктегі электр станцияларын жекешелендіру жолымен электр энергетикасы кешенінде реформалау жалғастырылады.

Қазақстанның энергия жүйесінің Ресей және Орталық Азия мемлекеттерінің энергия жүйесімен өзара тиімді жұмысы жөніндегі ұйымдастырушылық-технологиялық іс-шараларды жүргізу жалғастырылады.

7 . К ә с і б и ү к і м е т

Ой-ниет. Мемлекеттік басқару жүйесі органдары жұмысының тиімділігін жетілдіру және арттыру, мемлекеттік басқару жүйесінің стратегиялық жоспарлау және бюджеттік бағдарламалау принциптерінде одан әрі жұмыс істеуі.

Мемлекеттік қызметшілердің кәсібилігіне, беделі мен сіңірген еңбегіне негізделген жүйе құру мақсатында мемлекеттік қызметті одан әрі реформалау.

Үкіметтің іс-қимылы. Үкіметтің 2000 жылға арналған басым міндеттері: стратегиялық жоспарлау мен бақылаудың бірыңғай жүйесінің, мемлекеттік органдардың қызметін орталықтан алудың, кадрларды оқыту, іріктеу және мемлекеттік қызметшілердің еңбегіне ақы төлеу жүйесін жетілдірудің, мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару саласындағы заңдарды жетілдірудің негізінде ведомствоаралық және салааралық үйлестіру жөніндегі жұмыстарды ж а л ғ а с т ы р у б о л а д ы .

Үкімет Қазақстан Республикасы Президентінің "Қазақстан-2030" Жолдауының басымдықтары бойынша 2001-2005 жылдарға арналған стратегиялық даму жоспарларын әзірлейді.

Стратегиялық жоспарларды іске асыру мемлекеттік басқарудың оңтайлы құрылымын және Үкіметті өзіне тән емес функциялардан босатуды талап етеді. Осы мақсатта мемлекеттік басқарудың барлық жүйесінде мемлекеттік қызметшілердің санағы жүргізілді және мемлекеттік органдардың қызметіне функционалдық талдау жүргізу жоспарланып отыр.

Үкіметтің басым міндеттерінің бірі мемлекеттік функцияларға талдау

жасауды және олардың бір бөлігін аймақтар мен жеке секторға беруді көздейтін Орталықтан алу бағдарламасын іске асыру болады.

Үкімет қалыптасқан саяси және әлеуметтік-экономикалық ахуалды ескере отырып мемлекеттік басқару мен өзін-өзі басқару саласын реттейтін заң актілеріне бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізеді. Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі кейбір заң актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін болады.

Үкімет орталық және жергілікті атқарушы органдардың өз қызметінің стратегиялық бағыттарын іске асыруға және өздеріне жүктелген функцияларды іске асыруға арналған қаржы ресурстарының көлемдерін жоспарлауы кезіндегі қаржылық дербестігіне біртіндеп көшуді жүзеге асырады.

"Мемлекеттік қызмет туралы" Z990453_ Заңның жаңа редакциясына сәйкес мемлекеттік қызметті атқарудың рәсімдерін реттейтін заңдық актілер әзірленетін, мемлекеттік қызметшілердің лауазымдарына біліктілік талаптары, конкурстың негізінде кадрларды іріктеудің, өсірудің, кадрларды аттестациялаудың өлшемдері әзірленетін, республикалық тестілеу және сертификаттау орталығы құрылатын, сондай-ақ мемлекеттік қызметшілердің еңбегіне ақы төлеу жүйесін жетілдіру жөнінде ұсыныс енгізілетін болады.

2000 жылы Мемлекеттік қызметшілерді оқытудың тұжырымдамасы әзірленеді. Оны дәйекті іске асыру мемлекеттік қызмет кадрларын оқытудың бірыңғай жүйесін құруға, мемлекеттік тапсырыстың тетігін енгізуге және мемлекеттік қызметшілерді оқытудың бірыңғай стандарттарын айқындауға бағытталды.

Мемлекеттік қызмет кадрлары жай-күйінің мониторингінің жүйесін

әзірлеу мақсатында кадрларды басқарудың бірыңғай ақпараттық жүйесі құрылатын болады.

Оны енгізу мемлекеттік қызметшілердің құрамы мен кадрлық резерві бойынша деректердің республикалық базасын қалыптастыруды көздейді. Ол қолда бар кадрларды ұтымды пайдалануға, кадрлық резервпен жұмысты ұйымдастыруға және кадрлардың қозғалысына неғұрлым мақсатты бағытталған сипат беруге мүмкіндік жасайды.

Оқығандар:

Қасымбеков Б.А.

Кобдалиева Н.М.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК